

Міністерство освіти і науки України
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ

Гуманітарно-педагогічний факультет

МАТЕРІАЛИ
II СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
06 грудня 2017 р.

**«100 років української дипломатії:
витоки, формування, сьогодення,
перспективи розвитку»**

Київ – 2018

Редакційна колегія:

Іващук М.В., студент 1 курсу Гуманітарно-педагогічного факультету
Національного університету біоресурсів і природокористування України;

Науковий керівник Асатуров С.К.

© НУБіП України, 2018

© Автори, 2018

Зміст

<i>АЛІМОВА Владислава.</i> Сучасна дипломатія як засіб регулювання міжнародних відносин	3
<i>АРТЕМЧУК Єлизавета.</i> Суб'єкт, об'єкт і предмет міжнародних відносин	5
<i>БОРЛЮК Олена.</i> Дипломатія Київської Русі	8
<i>ВАГЕРИЧ Анастасія.</i> Співробітництво України з ЄС в сільськогосподарській сфері	10
<i>ВАСИЛЕНКО Владислав.</i> Вихід України на міжнародну арену в добу центральної ради	11
<i>ВІТКОВСЬКИЙ Анатолій.</i> Дипломатія Богдана Хмельницького	13
<i>ЗАБЛОЦЬКА Анастасія .</i> Дипломатія як інструмент вирішення глобальних проблем сучасності	15
<i>ІВАЩУК Максим.</i> Development of foreign policy of Ukraine on the basis of diplomatic relations between countries	19
<i>ЛОПАЧУК Аделіна.</i> Vector español de la diplomacia Ucrainiana	22
<i>ЛЯШКОВА Олена.</i> Українська дипломатія: стан, можливості, перспективи	25
<i>МАЗНІЧЕНКО Оксана.</i> Періодизація історичного розвитку дипломатії	28
<i>МАЙСТРЕНКО Оксана.</i> Дипломатичні відносини України з Великою Британією	30
<i>МАРШАК Юлія.</i> Diplomacy of Ukraine on the way to european standards	33
<i>МОТЕНКО Наталія.</i> Формування української дипломатії в період 1991-2004 рр.	36
<i>ОГНЬОВА Анжеліка.</i> Українська дипломатія періоду «відлиги»	37
<i>ОВАДЧУК Андрій.</i> Українсько-французькі відносини	40
<i>ПАРХОМЕНКО Ірина.</i> Дипломатичні відносини за часів Івана Виговського	43
<i>РУДЕНКО Володимир.</i> Україно-Німецькі відносини	45
<i>САКІР Ібрагім.</i> Українсько- арабські дипломатичні відносини: Україна та Ліван	48
<i>СІТКО Анжеліка.</i> Дипломатія Ярослава Мудрого	50
<i>ХОЛОД Аліна.</i> «Поняття дипломатія та дипломатичні служби»	53
<i>ХУДЕНКО Іван.</i> Дипломатична діяльність Івана Мазепи	55

АЛІМОВА Владислава, студентка 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

СУЧАСНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ЗАСІБ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Проблеми міжнародних відносин і зовнішньої політики або того, що відбувається на міжнародній арені, і того, що необхідно зробити в цій області, завжди перебували в центрі уваги політиків, аналітиків, журналістів. А питання про те, як реалізувати зовнішньополітичні рішення, іншими словами, питання дипломатії, становили інтерес скоріше для більше вузького кола фахівців. Причини такого відношення зрозумілі: насамперед необхідно усвідомити що відбувається, намітити основні зовнішньополітичні пріоритети й підходи. Однак у практичному плані не менш важливим є визначення шляхів реалізації наміченого курсу. У протилежному випадку зовнішня політика виявляється паралізованою.

Особливо варто виділити дипломатію, що покликана своїми методами й засобами не тільки реалізовувати зовнішньополітичні рішення, але й активно формувати їх. Тут варто згадати слова одного із класиків теорії дипломатії Г. Нікольсона, що писав: «Всі, хто вивчають дипломатію, погодяться із мною, що дипломати часто йшли поперед політиків у поглядах на міжнародні відносини й що слуга неодноразово робив добродійний і вирішальний вплив на свого пана».

Існує безліч визначень дипломатії. Так, Г. Нікольсон, ґрунтуючись на визначенні, даному в Оксфордському словнику, пише, що дипломатія - це «ведення міжнародних відносин за допомогою переговорів; метод, за допомогою якого ці відносини регулюються й ведуться послами й посланниками; робота або мистецтво дипломата». Дане визначення лягло потім в основу багатьох досліджень по дипломатії й теорії переговорів. Однак відразу варто зробити застереження про те, що було б невірним зводити дипломатію лише до переговорів. Досить широке визначення наведене в книзі англійського дослідника Дж. Берриджа, який пише, що «дипломатія являє собою ведення міжнародних справ скоріше за допомогою переговорів, а також за допомогою інших мирних засобів (таких, як збір інформації, прояв доброї волі), які прямо або побічно припускають проведення переговорів, ніж шляхом застосування чинності, використання пропаганди або звертання до законодавства».

Переговори є діючим інструментом побудови й регулювання міжнародних відносин, що з особливою очевидністю виявилось в другій половині ХХ сторіччя. Це обумовлено цілим рядом причин, головна з яких - різко зросла взаємозалежність миру, а також поява в ньому глобальних

проблем. «Комплексна взаємозалежність» (визначення Р. Кохена й Дж. Ная), що припускає множинність параметрів, а також наявність глобальних проблем, обумовила необхідність погодженості дій різних учасників на міжнародній арені для врегулювання конфліктних ситуацій і здійснення співробітництва, внаслідок чого в другій половині ХХ ст. рішення міжнародних проблем об'єктивно стало головною функцією дипломатії. Однак слід зазначити, що дана функція, на жаль, не завжди реалізується на практиці. У результаті дипломатичні рішення підмінюються силовими, з усіма наступними наслідками, пов'язаними з погрозами світовому розвитку. Одним з таких прикладів з'явилися бомбардування Югославії НАТО в 1999 р.

Проте дійсна необхідність вирішувати сучасні проблеми дипломатичними засобами внесла в процес міжнародних переговорів цілий ряд нових моментів. Насамперед у зв'язку з ростом кількості глобальних проблем і їхньої актуальності в другій половині ХХ сторіччя у світі в цілому зросло значення міжнародних переговорів як засобу рішення міжнародних проблем, а також збільшилося число переговорів, що ведуться у світі. Розширилася проблематика міжнародних переговорів, у них стало утягуватися велика кількість людей, що як безпосередньо беруть участь у переговорах, так і виконують функції експертів; ускладнилися й обговорювана тематика й структура переговорних форумів. Все це дало підставу вітчизняному дослідникові В.А. Кременюку ще в 80-х роках зробити висновок про формування системи міжнародних переговорів, значимими характеристиками якої є об'єднання формальних і неформальних процедур вирішення конфліктів, орієнтація на спільний пошук рішення, співробітництво.

У зв'язку з тим, що до врегулювання внутрішніх конфліктів шляхом переговорів все частіше стали залучатися міжнародні посередники (наприклад, у Чечні, у колишній Югославії), границі між переговорами по внутрішньополітичних проблемах і міжнародних переговорах наприкінці ХХ сторіччя стали досить умовними. Крім того, переговори по врегулюванню внутрішніх проблем часом виявляються значимим фактором міжнародного життя. У цьому змісті відбувається розширення сфер дипломатичних переговорів.

Слід зазначити, що глобалізація сучасного світу змушує країни навіть при наявності ворожих відносин іти на переговори й обговорення тих або інших питань. У цьому плані становить інтерес робота Дж. Берриджа, що так і названа «Розмовляючи з ворогом: як країни під час відсутності дипломатичних відносин обговорюють проблеми». Дж. Берридж розглядає такі форми взаємодії на державному рівні в умовах відсутності дипломатичних відносин, як секції інтересів при іншому посольстві (наприклад, британські інтереси в Ірані в 1989 р. представляло шведське посольство); використання спеціального посланника (так,

державний секретар США Г. Кіссінджер спеціально літав у Париж для зустрічі з в'єтнамським послом); створення спільних комісій (наприклад, Спільна комісія з урегулювання на південно-заході Африки наприкінці 80-х - початку 90-х років, до складу якої входили дипломати з Анголи, Куби, СРСР, США, ПАР; на заключному етапі до них приєдналися представники Намібії) і інші форми міждержавної взаємодії.

Політичний розвиток миру, як і взагалі будь-який розвиток далеко не завжди йде плавно. На певних етапах ми виявляємося свідками превалювання силових форм впливу (наприклад, в Іраку, у Косово) над переговорними процесами. Однак, якщо говорити про загальну історичну тенденцію, то вона в чинність росту взаємозалежності в сучасному світі робить міжнародні переговори головним механізмом урегулювання конфліктних відносин і здійснення співробітництва, «основною формою взаємодії держав» на міжнародній арені. У результаті самі міжнародні переговори виступають найважливішим фактором глобального розвитку миру. Не випадково тому сьогодні ставиться завдання навчити дипломатів, політичних і суспільних діячів технології ведення переговорів.

Література

1. Ізраєлян В.Л. Дипломаты лицом к лицу. - М., 1990;
2. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. – Л., 1995;
3. Ковалев А.Г. Азбука дипломатии. - Изд. 6-е. - М., 1994;
4. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ сторіччя. – К., 1999;
5. Лебедева М.М. Политическое урегулирование конфликтов: подходы, решения, технологии. - М., 1997;

АРТЕМЧУК Єлизавета, студентка 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

СУБ'ЄКТ, ОБ'ЄКТ І ПРЕДМЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Традиційно об'єктом міжнародних відносин вважають середовище, у якому панує анархічне, невпорядковане поле, що характеризується відсутністю центральної влади і, відповідно, монополії на легітимне регулювання сфери міжнародних відносин різноманітними способами і методами. У зв'язку з цим Р. Арон вважав специфічною рисою міжнародних відносин те, що вони розгортались в тіні війни.

Слід зазначити, що середовище міжнародних відносин – як об'єкт науки – не завжди є повною анархією, адже друга половина ХХ і початок ХХІ століть характеризується виникненням і розвитком міжнародних інститутів, поширенням й посиленням міжнародних режимів, що вносить все більшу впорядкованість і урегульованість у відносини між міжнародними акторами. Але це не означає, що відмінність

між ними зникла, – політична локалізація існує й існуватиме у недалекому майбутньому. Виходячи з неї, об'єктом ТМВ можуть виступати будь-які соціальні відносини і потоки, які пересікають кордони і які уникають єдиного державного контролю. Це значно звужує розуміння поняття об'єкта науки про міжнародні відносини до міждержавних взаємодій і зводить до чисто кількісних відмінностей: більшому чи меншому впливові держав на регулювання вказаних потоків та відносин.

Грунтуючись на аналізі різноманітних шкіл і теоретичних напрямків у ТМВ, необхідно вказати, що її об'єкт характеризується, по-перше, дуалізмом урегульованості і порядку і, по-друге, значною часткою непередбаченості, яка витікає із плюралізму суверенітетів і психологічних особливостей осіб, що приймають рішення і здатні впливати на хід розвитку подій та процесів.

Зазначимо, що з першої половини ХХ ст. і до сьогодні постійно точаться дискусії навколо предмета ТМВ, специфіки предметного поля і основних дослідницьких методів. Про існування предмета теорії міжнародних відносин свідчить наявність різноманітних явищ та видів людської діяльності, які розвиваються за специфічними законами, володіють власною динамікою, і їх суть не зводиться до внутрішньополітичних відносин суб'єктів міжнародних відносин. Ці види діяльності використовують різноманітні засоби (армію, військову стратегію і дипломатію), володіють різними можливостями, здійснюються в різних середовищах. Складовою частиною предметного поля ТМВ, з одного боку, є центральні поняття політології (наприклад, «політична влада», «політичний процес», «політичний режим», «громадянське суспільство» та ін.), з іншого боку, наукові поняття і проблеми, у яких відображається специфіка міжнародних відносин, а саме «плюралізм суверенітетів», «баланс сил», «біполярність» і «мультиполярність», «дипломатія», «стратегія» та ін. Вказані поняття розробляються в рамках предметного поля ТМВ, і тому вона є відносно автономною науковою дисципліною, яка має власний предмет дослідження. Не претендуючи на абсолютну істину, можна визначити такі проблеми наукового дослідження, що складають предмет ТМВ: методологічні принципи й основні методи історичного дослідження; основні напрямки історії розвитку теорії міжнародних відносин, їх концептуальні та методологічні особливості; міжнародні відносини як загальносуспільний феномен та їх закономірності; система міжнародних відносин та її середовище; учасники міжнародних відносин, їх цілі та засоби; зовнішньополітична діяльність суб'єктів міжнародних відносин та процес прийняття зовнішньополітичного рішення; національні інтереси й міжнародна безпека; правове та моральне регулювання міжнародних

відносин; конфлікти і співробітництво в міжнародних відносинах; міжнародний порядок та його характерні риси.

Таким чином, предметом ТМВ є перш за все теоретичне узагальнення вказаних проблем, які в цілому відображають загальні закономірності, структуру, функціонування і розвиток системи міжнародних відносин. Звідси випливає і специфіка ТМВ: по-перше, це наука, яка має характер багатодисциплінарний і міждисциплінарний, по-друге, наука синоптична, яка за допомогою інших суспільних дисциплін досліджує різноманітні форми і стан міжнародних відносин, закономірності, що правлять ними. Тому теорія міжнародних відносин має відмінну від інших суспільних наук внутрішню структуру і різноманітні зв'язки з цими науками.

Окреме місце у дослідженні міжнародних відносин займає аналіз міжнародних відносин з точки зору функціонування та діяльності суб'єктів (акторів, учасників) міжнародних відносин, їх взаємодій та діяльності. Часто в теорії міжнародних відносин використовують поняття «актор» (від латинської – той, хто діє). Д. Догерті під терміном «актор» розуміє суспільну одиницю, яка характеризується достатнім рівнем організації та самостійністю діяльності. Для Дж. Розенау актор є цілістю, що впливає на світові процеси. Ф. Брайар, М.-Р. Джалілі визначають актором будь-яку особу, яка бере активну участь, відіграє важливу роль у сфері міжнародних відносин. Часто під актором розуміють будь-який авторитет, будь-яку організацію, будь-яку групу і навіть будь-якого індивіда, здатного відігравати певну роль, здійснювати вплив на міжнародні відносини.

Основні суб'єкти міжнародних відносин: Міжнародні організації (МВФ, Світовий Банк, ЮНЕСКО, СОТ, «Велика вісімка» тощо), регіональні організації (налічують близько 60), багатонаціональні корпорації (близько 60 тисяч), інституційні інвестори (пенсійні та інвестиційні фонди, страхові компанії), неурядові організації (рух «зелених», «лікарів без кордонів»), великі міста (Лондон, Нью-Йорк, Токіо, Франкфурт, Париж), індивіди (наукові співробітники, університетські професори, артисти, окремі особистості).

Таким чином, сучасною тенденцією розвитку міжнародних взаємодій є різке збільшення суб'єктів міжнародних відносин, зростання впливу недержавних акторів, тенденції переосмислення (розмивання) суверенітету держави.

Література

1. Є. Є. Камінський. Глобального врядування концепція // Українська дипломатична енциклопедія
2. Є. Камінський. Глобального врядування концепція // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. — К.: Парламентське видавництво, 2011. — с.147 ISBN 978-966-611-818-2

БОРЛЮК Олена, студентка 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

ДИПЛОМАТІЯ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Дипломатія Київської Русі — Київська Русь мала дипломатичні відносини з багатьма країнами Європи, Візантією, скандинавськими країнами, Хозарським каганатом та іншими східними країнами. Ці зв'язки беруть початок з IX століття, і тривають аж до розпаду Руської держави у XIII столітті. Зазвичай дипломатичні відносини проводив Великий Київський князь, однак відомі випадки зносин з сусідніми державами удільних князів (наприклад, такі відносини мали Ярослав Осмомисл та його наступники на галицькому престолі).

Багато істориків схиляються до того, що дипломатія слов'ян виникла ще в далекій старовині. Перші відомості про дипломатичну практику східних слов'ян містяться у візантійських джерелах і датуються V-VI століттям. На той час відносяться дуже часті згадки про набіги антів на територію Візантійської імперії. Так, наприклад, візантійський історик Прокіп Кесарійський відзначає про регулярні вторгнення антів за Дунай, на Балкани і про рейди до Фракію. Під час слов'яно-візантійської війни 550-551 рр. слов'яни підступили до Константинополя і спробували оволодіти столицею імперії. Але Візантія тоді змогла відкупитися різними дарами, поступками і відкупами і таким чином небагато ослабити тиск слов'янського світу.

Першим відомим в історії княжої України дипломатичним візитом можна вважати візит київського князя Кия до столиці Візантії Царгорода 527 року. Вже з кінця IX століття до нас дійшли відомості про договори «миру і любові» Русі з Візантією, варягами, болгарами. 860 року Київська Русь після успішного походу на Константинополь уклала перший відомий в нашій історії договір «миру і любові» з Візантією, який став своєрідним дипломатичним визнанням Київської Русі, встановлював між цими державами мирні відносини, передбачав допуск на Русь християнської місії, а також військову допомогу Візантійській імперії з боку Русі.

Надалі Київська Русь уклала нові договори з Візантією у 907, 911 та 944 роках. Усі вони включали традиційні для того часу умови «миру і любові», визначали статус руських посольських і торгових місій. Особливе місце серед них займає договір 911 року, який засвідчує, що вже на той час Київська Русь розпочала освоєння вершин тодішньої дипломатії. Цей договір, крім загальних, включав також так званий ряд, тобто конкретні статті, які присвячувались конкретним торговельним, військово-союзним, юридичним та іншим питанням.

Завершальним етапом дипломатії князя Святослава у відносинах з Візантією став договір 971 року, за яким Київська Русь і Візантія повертались до відносин, що закріплювалися договорами 911 та 944 років. Отже, в X столітті Русь стабілізувала свої відносини з Візантією, Хазарією, Болгарією, печенігами, варягами, встановила мирні відносини з Німеччиною.

Дальшого розвитку дипломатія Русі набула за часів Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Новий етап у зовнішній політиці Київської Русі почався за князювання в Києві Володимира Святославича (978-1015), який відмовився від одновекторної, спрямованої на Візантію дипломатії та вступив у зносини з низкою європ. країн (Германією, Польщею). Багатополярну зовн. політику Володимира продовжив і розвинув його син, який Ярослав проводив глибоку зовнішню політику, укріплюючи позиції Русі перед лицем Європейських держав. Саме при ньому вона досягла найбільшої могутності, перетворившись на впливову силу як на Заході, так і на Сході.

Досить переконливо доводять це династичні зв'язки, які були встановлені Ярославом з багатьма європейськими дворами. Династичні браки у той час були невід'ємною частиною дипломатії, в них кожна із сторін шукала політичну вигоду. Престиж династичних зв'язків опинявся в прямій залежності від могутності держави. Жорстокого удару роздробленій Русі завдала татаро-монгольська навала, що перетворила Київську Русь на провінцію, яка мала забезпечувати татар усім необхідним.

Дещо послаблювалась дипломатична активність в період роздроблення Русі, коли вся увага зосереджувалася на внутрішніх проблемах, боротьбі за владу. Але і тут не обходилося без контактів з сусідніми володарями. Для ведення справ дипломатичних відносин на двори чужих володарів висилали спеціальні посольства, які інколи очолювали самі князі. Для контактів з іноземними державами активно використовували бояр, купців та духовних осіб. Посольства від іноземних держав урочисто приймали в Києві, в Галичі або Володимирі. Посли в ті часи користувалися значними привілеями: був розроблений спеціальний, доволі складний ритуал приймання послів, їх особа і майно вважалися недоторканими.

Література

1.[Електроний ресурс],режим доступу:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F_%D0%9A%D0%B8%D1%97%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97_%D0%A0%D1%83%D1%81%D1%96

2. [Електроний ресурс],режим доступу: esource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Dyplomatiya_KR

ВАГЕРИЧ Анастасія, студентка 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ЄС В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІЙ СФЕРІ

Інституційними та адміністративними рамками співпраці та діалогу між Україною та ЄС є Меморандум про взаєморозуміння щодо Діалогу з аграрних питань між Міністерством аграрної політики України та Генеральним Директоратом Європейської Комісії «Сільське господарство та розвиток сільської місцевості», підписаний 23 жовтня 2006 р.

Меморандумом визначаються пріоритети двостороннього співробітництва у сфері сільського господарства, запроваджується відповідний механізм консультацій. На виконання положень Меморандуму двічі на рік проводяться засідання Діалогу Україна – ЄС з аграрних питань та засідання Робочих груп, в ході яких розглядаються такі важливі питання як український зерновий ринок, розвиток ринку біопалива, співробітництво у виробничій сфері (у тому числі м'ясної та молочної галузей промисловості) Всього відбулося 11 засідань Діалогу Україна – ЄС з аграрних питань. Одинадцятьте засідання Діалогу було проведене у м. Брюссель 23 червня 2016 р.

Важливим елементом одинадцятого засідання Діалогу стало проведення в його рамках Українсько-європейського аграрного ділового круглого столу (EU-Ukraine Agricultural Business Roundtable).

У цій якості зазначений круглий стіл став прикладом реалізації запропонованої українською стороною концепції секторальних індустріальних діалогів, які повинні супроводжувати роботу спільних органів асоціації Україна-ЄС та сприяти активізації взаємодії ділових кіл України та ЄС в рамках ПВ ЗВТ. У роботі заходу взяла участь українська делегація представників 7 українських аграрних бізнес-асоціацій та 5 аграрних компаній, представники 8 європейських аграрних бізнес-асоціацій. Делегацію Європейської Комісії на заході очолювала заступник Генерального директора «Сільське господарство та розвиток сільської місцевості» Європейської Комісії Марія Бенітес, українську делегацію очолював Міністр аграрної політики та продовольства України Тарас Кутовим.

Засідання присвячувалося обговоренню стану та перспектив торгівлі аграрною продукцією між Україною та ЄС в умовах функціонування ПВ ЗВТ Україна-ЄС. Зокрема, були обговорені стан та перспективи таких галузей аграрного сектору України та ЄС як виробництво зернових,

вирощення худоби, птиці, яєць та переробка м'яса, яєць і пов'язаної продукції, молочний сектор, виробництво органічної продукції.

Учасникам були представлені детальні презентації розвитку зазначених галузей в Європейському Союзі та Україні, ринкова кон'юнктура та тенденції міжнародної торгівлі, можливості співпраці між українськими та європейськими галузевими аграрними асоціаціями.

Одним з основних питань взаємодії між Україною та ЄС в аграрній сфері є питання експорту продукції тваринного походження в країни Європейського Союзу. Сьогодні Україна має право здійснювати експорт продукції тваринництва до ЄС, включаючи наступні категорії товарів: м'ясо птиці, рибу морську, рибопродукти, мед бджолиний, кишкову сировину, пухову сировину, корми, субпродукти, покращувачі ґрунту та добрива.

ВАСИЛЕНКО Владислав, студент 1 курсу
*Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України*

ВИХІД УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНУ АРЕНУ В ДОБУ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

Наслідки Першої світової війни змінили всю систему міжнародних відносин. Зазнали поразки Німеччина та її союзники, не витримали напруження війни й розпалися Австро-Угорська монархія та Російська імперія. На політичній карті Європи з'явилися нові держави, у тому числі Українська держава, яка вийшла на міжнародну політичну арену.

Перший досвід міжнародних відносин України пов'язаний з діяльністю Центральної Ради, що утворилася в Києві 4(17) березня 1917 р., після перемога Лютневої революції і повалення самодержавства в Росії. Зовнішню політику Центральної Ради умовно можна поділити на три етапи. Перший охоплював період від заснування до середини листопада 1917 р. На цьому етапі майже всі зовнішньополітичні заходи Центральної Ради були скеровані на налагодження взаємин з Росією. Другий етап тривав від утворення Української Народної Республіки до початку січня 1918 р. Звідси фактично розпочинається самостійна міжнародна діяльність УНР, спрямована на здобуття прихильності й визнання з боку держав Антанти, насамперед, Англії та Франції. Від початку січня 1918 р. й до часу припинення діяльності Центральної Ради у квітні 1918 р. тривав третій етап, коли відбулася переорієнтація зовнішньої політики на Німеччину.

Українська Центральна Рада відразу після утворення стала на шлях боротьби за визнання автономії України у складі нової Російської федерації. Вимоги автономії відстоював визначний лідер українського визвольного руху М. Грушевський, хоча ця автономія, за його уявленнями, наближалася до державної самостійності. Голову Центральної Ради підтримувала більшість українських політичних діячів, які об'єктивно оцінювали поділ сил всередині колишньої імперії. Лише невелика група послідовників М. Міхновського відстоювала гасло самостійності України. Але спроби реалізації цього гасла загрожували міжетнічною війною і мільйонами жертв.

Організація відносин з Росією й іншими народами колишньої царської Росії зосереджувалася в цей період у генеральному секретаріаті міжнаціональних справ, який спочатку очолював С.Єфремов, а наприкінці липня - О. Шульгін. Вже сама назва цього органу засвідчила, що його діяльність була спрямована не на розвиток міжнародних зв'язків, а на врегулювання міжетнічних відносин в Україні. Тому одним із перших починань генерального секретаріату міжнаціональних справ було скликання конгресу народів колишньої Росії, який відбувся в Києві 23 вересня 1917 р. Конгрес висловився за федеративний устрій Росії з широкою автономією всіх народів у сфері культурно-освітнього та економічного життя. Конгрес надзвичайно підніс престиж Центральної Ради між усіма народами колишньої царської Росії, що, зрештою, викликало незадоволення Тимчасового уряду та сил, що обрали позиції «єдиної і неподільної» Росії. Центральна Рада поважала право інших народів на самовизначення. Так, враховуючи волю населення Бессарабської губернії, зокрема й українського, що на демократичних засадах обрало членів крайового парламенту (Сфатул Церій), Центральна Рада не висловила претензій на частину цієї території. Вона визнала право самостійного існування обраної козаками Кубанської Ради.

Україна і держави Антанти

Погляди Центральної Ради в політиці міжнародних відносин були спрямовані на держави Антанти. З огляду на це видається дивною антиукраїнська політика Росії як одного з її членів, про що сказав В. Винниченко в інтерв'ю кореспондентові паризької газети «Ль'Ентрансіжан» у середині серпня 1917 р. у Петрограді. Він наголошував на вагомості України («нас 30 мільйонів!»), потребі для неї автономії, на тому, що 3 млн українських вояків російської армії перебувають на Південно-Західному фронті, який простягнувся на території України. Російський Тимчасовий уряд не визнавав автономії України, проголошеної першим Універсалом. За словами В. Винниченка, така політика російського уряду призведе до того, що дехто з українців буде «поглядати» в бік Австрії та Німеччини. Врешті він додав: «Не

приховую, що в Центральній Раді є якесь число германofilів. Але їх так мало, що вони не мають жодного значення».

Рішенням французького уряду генерал Ж. Табуї 26 грудня 1917 р. був призначений комісаром при Генеральному Секретаріаті України, якому він вручив офіційне повідомлення про це 3 січня 1918 р. В. Винниченко 4 січня 1918 р. в урочистій обстановці прийняв дипломатичних представників Франції. Під час прийому Ж. Табуї зробив заяву: « Я запевняю Вас у тому, що Франція, яка робить цей урочистий жест, підтримає усіма силами, матеріально і морально, всі зусилля, які робитиме Українська Республіка, щоб іти тим шляхом, який накреслили собі союзники і яким вони далі непохитно йтимуть у повній свідомості свого обов'язку і свого права перед демократіями світу і людства».

Література

1. <http://library.if.ua/book/10/1031.html>

ВІТКОВСЬКИЙ Анатолій, студент 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

ДИПЛОМАТІЯ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Богдан Хмельницький – одна з яскравих постатей української історії. Діяльність цього гетьмана, гнучкого політика, вправного дипломата, досвідченого полководця, не тільки визначила подальшу долю України, а й відчутно вплинула на європейське політичне життя.

Основним здобутком діяльності Хмельницького стало відродження Української держави. Незаперечною заслугою Богдана Хмельницького було й те, що весь український народ, незважаючи на станові інтереси, виступив єдиною як ніколи силою в боротьбі за національне визволення.

Від перших місяців свого гетьманування Богдан Хмельницький особливо велику увагу зосередив на зміцненні міжнародного становища козацької України. Дипломатія була одним із знарядь, якими користувався у боротьбі за справу визволення українського народу.

До активних дипломатичних заходів Хмельницького спонукала потреба пошуку союзників, а також міжнародним зв'язкам необхідно було приділяти багато уваги, бо польський уряд докладав усіх зусиль, щоб ізолювати Україну і використати інші країни для придушення визвольної війни українського народу. Добре орієнтуючись у складній міжнародній обстановці, Хмельницький знаходив вірні шляхи для розв'язання багатьох питань дипломатичним шляхом. Насамперед Хмельницький уклав воєнний союз з Кримом. У лютому- березні 1648 року у Бахчисараї

українські послы уклали угоду з кримським ханом Ісламом-Гіреєм III. Для успішної війни з Польщею необхідно було мати цей мир з Кримом, щоб татари не стали на бік Польщі і не ударили на тили українських військ. Це була головна причина переговорів Хмельницького з кримським ханом, яким би осоружним не виглядав такий союз.

Одночасно порозуміння з Кримом давало змогу використовувати татар у війні як допоміжне військо. Хан Іслам-Гірей ставився до Хмельницького, як до рівного собі і в своїх листах вітав його з належною пошаною: «Мні велце милостивий пане Хмелницький, мой милостивий пане і приятелю». Оскільки Кримське ханство було васалом турецького султана, це впливало і на стосунки Хмельницького з Туреччиною. Про початок відносин Хмельницького з Портою подав сенсаційні відомості польський мемуарист Голінський. За його словами, Хмельницький просив допомоги у султана Ібрагіма, обіцяючи, нібито, передати йому Русь і Польщу, а в нагороду хотів дістати Молдавське воєводство. Коли ж султан не захотів зв'язуватися з «малозначною» людиною, гетьман ніби звернувся до яничар, які підняли повстання і скинули Ібрагіма.

Новий уряд султана Магомеда обіцяв вислати на допомогу запорожцям татар, за що вимагав віддати Туреччині Кам'янець-Подільський. Справді, в той час, виникло повстання яничар, Хмельницький за допомогою яничар викликав в Стамбулі дворцевий переворот. Те, що Порта ввійшла у зносини з «бунтівливими козаками» і наказала кримському ханові їм допомагати, було значним успіхом політики Хмельницького. Окрему роль у дипломатії Богдана Хмельницького відігравали Молдавія, Валахія, Трансільванія. Ці князівства – близькі сусіди України – перебували у васальній залежності від Туреччини, а також у близьких зв'язках з Польщею, і було дуже важливо як поставляться вони до визвольної війни українського народу. Найближчим сусідом була Молдова. За гетьманування Хмельницького було здійснено два походи на Молдову і таким чином встановлено союзницькі відносини. Щоб зміцнити політичні зв'язки з Гетьманщиною, молдовський господар забов'язався видати свою дочку Розанду за сина Богдана Хмельницького – Тимоша.

На цьому гетьман не спиняється і шукає інших союзників проти Польщі. Реальними претендентами були Швеція і Трансільванія. 8 жовтня 1656 року між Військом Запорізьким і Трансільванією було укладено угоду про військовий союз проти Речі Посполитої. Трансільванський князь Юрій (Дердь) II Раковці обіцяв допомогти Хмельницькому відвоювати Галичину і частину Білорусі, визнавав за гетьманом титул князя й підтримав його намір передати цей титул синові Юрію. Починаючи війну з Польщею, Хмельницький шукав також зв'язків з Швецією, і встановив зв'язки з шведами ще в 1652 році. Уже в вересні, коли спалахнула польсько-шведська війна, Хмельницький пропонував

шведському королю Карлу-Густаву союз проти Польщі з умовою, що всі українські землі Речі Посполитої буде віддано Україні. У досліджених матеріалах є відомості про відносини Англії з Україною. Краківський міщанин Голінський у своїх записках від 1649 року навів уривок, який з Англії надійшов до Хмельницького: «Богдан Хмельницький, божою милістю генералісимус війська і стародавньої грецької релігії і церкви, володар всіх запорозьких козаків, страх і знищувач польської держави, завойовник фортець, викорінювач римських священиків, переслідувач язичників». Можна висловити припущення, що цього листа писав Хмельницькому Олівер Кромвель. Надзвичайно важливою передумовою для політики Богдана Хмельницького було возз'єднання України з Росією. Переяславська рада і «березневі статті» відкрили новий етап у відносинах між Україною і Росією, Хмельницький і його сподвижники всебічно сприяли цим тісним зв'язкам. На протязі другої половини 1654 року Хмельницький вислав до Москви щонайменше одинадцять посольств. Таким чином розв'язувалися і основні політичні.

Отже, зовнішня політика Богдана Хмельницького була надзвичайно вдалою і тактовною. Він вживав всіх дипломатичних заходів з однією головною метою – знищити найгіршого ворога українського народу, шляхетську Польщу. Своїми дипломатичними заходами Хмельницький досягнув мети до якої він прямував. Він частково досягнув ізоляції Польщі і ввійшов у добрі відносини з багатьма країнами. Водночас він забезпечив Україні допомогу Криму, добився прихильної нейтральності Туреччини, підготовляв союз із Швецією, ввійшов в дружні відносини з Венецією.

ЗАБЛОЦЬКА Анастасія , студентка 1 курсу
*Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України*

ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОСТІ

Класичне визначення дипломатії міститься в Оксфордському словнику англійської мови: »Дипломатія — це здійснення міжнародних відносин шляхом переговорів; сукупність засобів, що їх використовують послі й посланники з метою забезпечення переговорного процесу; праця або мистецтво дипломата». Таким чином, дипломатія безпосередньо належить до сфери зовнішньої політики і по своїй суті є одним із головних і найбільш ефективних засобів її здійснення. Дипломатія — це діяльність щодо ведення переговорів, підписання міжнародних угод, вивчення основних тенденцій та перспектив розвитку як регіональних, так і

глобальних міжнародних відносин. Сучасна міжнародна обстановка значно відрізняється від тієї, яка була кілька десятиків років тому. Можна навіть сказати, що ніколи раніше світ не мінявся так рішуче, як за останні десятиліття. Зміни торкнулися майже всіх глобальних процесів у світі: розпад наддержави - СРСР - і утворення на його території 15 нових держав; розвал Югославії та виникнення у зв'язку з цим нових держав і нових конфліктів у Європі, які торкнулися майже весь світ.

У зв'язку з відкриттям і освоєнням нових нафтових і газових родовищ і появою нових держав, що володіють енергетичною сировиною, виникли проблеми збуту цієї сировини за новими цінами. Ускладнилися проблеми комунікацій, в тому числі морських; суперечки за територіальні води і морські простори. Активізувалися етнічні групи, які прагнуть до державної самостійності і ставлять складні зовнішньополітичні завдання. Постало питання про участь у вирішенні цих проблем розвинених індустріальних держав, які володіють фінансовими ресурсами, і міжнародними фінансовими організаціями. Історія дипломатії раніше не знала такої кількості глобальних і регіональних проблем та залучення величезного числа держав у їх вирішення. До цього додаються й інші чинники, зокрема значне посилення впливу на міжнародні відносини і безпосередньо на дипломатію засобів масової інформації. Серія ядерних випробувань, проведених Індією і Пакистаном, значно змінила міжнародні відносини до гіршого. Ці випробування порушили міцність сформованих міжнародних відносин. Кинуте виклик порядку, з такою працею створеного дипломатією минулого, міжнародного режиму нерозповсюдження ядерної зброї. Можливо, буде потрібно створення нових дипломатичних механізмів, здатних гарантувати подальше нерозповсюдження ядерної зброї та її незастосування в результаті можливої нерозумної політики лідерів цих країн.

Нарешті, важку спадщину минулого міжнародної системи полягає в тому, що ряд держав висловлюють серйозні територіальні претензії один до одного. У нових умовах значно розширюються масштаби дипломатичної діяльності, яка стає більш динамічною і використовується державою для створення більш широкої опори серед керівництва і правлячої еліти іноземних держав, для встановлення контактів з певними політичними партіями, ЗМІ. Роль дипломатії в останні десятиліття особливо зросла, оскільки питання зовнішньої політики стали знаходитися під потужними прожекторами ЗМІ і внаслідок цього під пильною увагою широких народних мас.

В умовах ядерної небезпеки людство стало розуміти, що війна більше не є ефективним і прийнятним засобом вирішення суперечок і що тільки переговори, тільки тонка і вміла дипломатія може позбавити світ від загибелі, а самі міжнародні проблеми настільки ускладнилися, що вимагають участі професіоналів. Переговори протягом кількох століть

залишаються найважливішим інструментом дипломатії. При цьому, відповідаючи сучасним реаліям, вони, як і дипломатія в цілому, набувають нових рис.

К. Гамільтон і Р. Лангхорн, кажучи про особливості сучасної дипломатії, виділяють дві основні речі. По-перше, велику її в порівнянні з минулим відкритість, під якою розуміється, з одного боку, залучення до дипломатичної діяльності представників різних верств населення, а не тільки аристократичної еліти, як раніше, з іншого - широке інформування про угоди, що підписуються державами. По-друге, інтенсивне, на рівні міжнародних організацій, розвиток багатосторонньої дипломатії. На початку XXI століття дипломатія все більше потрапляє під контроль громадськості. Відбувається це за рахунок все більших можливостей засобів масової інформації, необхідність ратифікації багатьох документів і, нарешті, тому, що на міжнародну арену частіше стали виходити не державні структури. Слід назвати й інші особливості сучасної дипломатії, зумовлені сучасними тенденціями світового політичного розвитку. Глобалізація та взаємозалежність світу призвели до збільшення значимості дипломатії, здійснюваної на високому та найвищому рівні. Слід враховувати і той факт, що домовленості, скріплені підписами вищих посадових осіб держав, забезпечують додаткові гарантії їх виконання. Нарешті, на таких зустрічах у глав держав є можливість швидко отримувати необхідну інформацію «з перших рук», обмінюватися думками.

Якщо раніше такі зустрічі були швидше винятком, ніж правилом, то тепер вони стали постійним фактором дипломатичного життя. З'явився персональний, прямий, регулярний дипломатичний діалог керівників держав шляхом візитів, участі у багатосторонніх переговорах, обміну листами, телефонними розмовами, напрямами спеціальних посланників для передачі листів і обговорень. Керівниками країн використовуються різні причини і приводи для таких зустрічей. Дипломатія стала найважливішою частиною в зміцненні союзницьких відносин та розвитку взаємного співробітництва. Всякі зустрічі лідерів великих держав прийнято називати самітами. Саміти сприяють демократизації зовнішньої політики і дипломатії. Вони змушують лідерів держав у тій чи іншій формі інформувати народи своїх країн і міжнародну громадськість про хід та результати переговорів. Саміти відразу продемонстрували силу дипломатії, ефективність співпраці. На них разом з економічними проблемами обговорюються пекучі політичні питання: гонка озброєнь, положення в гарячих точках планети, політика щодо Росії.

Ефективність самітів, які з кожним роком набувають все більшого поширення, безперечна. Їм приділяється велике місце в дипломатії. По-перше, вони можуть бути єдиним засобом для вирішення найбільш

складних питань, коли потрібні екстраординарні компроміси і коли рішення може прийняти тільки вища влада. По-друге, вони дають можливість їхнім лідерам показати світу і своїм власним країнам прихильність керівників роззброєння, а саміти союзних держав - рекламувати і пропагувати їх солідарність.

Найбільш бажаним і ефективним застосуванням засобів дипломатії є їх використання з метою ослаблення напруженості до того, як ця напруженість переросте в конфлікт, або, якщо конфлікт почався, з метою прийняття негайних заходів щодо його стримування та усунення причин, що лежать в його основі.

Література

1. http://ua-referat.com/%D0%A1%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D1%96_%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8_%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B4%D0%B8%D0%BF%D0%
2. <http://kimo.univ.kiev.ua/DKS/05.htm>

ІВАЩУК Максим, студент 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

DEVELOPMENT OF FOREIGN POLICY OF UKRAINE ON THE BASIS OF DIPLOMATIC RELATIONS BETWEEN COUNTRIES

Ukraine has formal relations with many nations and in recent decades has been establishing diplomatic relations with an expanding circle of nations. The foreign relations of Ukraine are guided by a number of key priorities outlined in the foreign policy of Ukraine.

Ukraine has a favorable geopolitical position between the West and the East. However, the advantageous geopolitical position itself does not automatically provide benefits to the country. This should be done by the foreign policy of the country. Since the beginning of the declaration of independence, Ukraine has taken the course of gaining the status of a non-aligned, non-nuclear state. At the first stage of the establishment of Ukraine's independence, it provided support from the world community and distance from Russia. July 2, 1993 p. BP of Ukraine approved the «Main directions of foreign policy of Ukraine». This document defines the basic national interests of Ukraine and the tasks of its foreign policy, contains the principles on which the foreign policy activity of our state is being implemented. The basic requirement in the implementation of Ukraine's foreign policy is to maximally and effectively ensure the national interests of the country. The national interests of Ukraine in the field of international relations are three main groups: strategic

and geopolitical interests related to ensuring the national security of Ukraine and protecting its political independence; economic interests connected with integration of the Ukrainian economy into the world economy; regional, subregional, and local interests related to ensuring the diverse specific needs of Ukraine's domestic development.

Ukraine considers Euro-Atlantic integration its primary foreign policy objective, but in practice balances its relationship with Europe and the United States. The European Union's Partnership and Cooperation Agreement with Ukraine went into force on March 1, 1998. On January 31, 1992, Ukraine joined the then-Conference on Security and Cooperation in Europe (now OSCE), and on March 10, 1992, it became a member of the North Atlantic Cooperation Council. Ukraine also has a close relationship with NATO and has declared interest in eventual membership. But plans for Ukrainian membership to NATO were shelved by Ukraine following the 2010 Ukrainian presidential election in which Viktor Yanukovich was elected President. Yanukovich opted to keep Ukraine a non-aligned state. After February 2014's Yanukovich ouster and following the Russian military intervention Ukraine renewed its drive for NATO membership. On 23 December 2014 the Verkhovna Rada abolished, with 303 votes, Ukraine's non-aligned.

Ukraine maintains peaceful and constructive relations with all its neighbors; it had especially close ties with Russia and Poland. Relations with the Russia are complicated by energy dependence and by payment arrears. However, relations have improved with the 1998 ratification of the bilateral Treaty of Friendship and Cooperation. Ukraine became a (non-official) member of the Commonwealth of Independent States (CIS) on December 8, 1991, but in January 1993 it refused to endorse a draft charter strengthening political, economic, and defense ties among CIS members. Ukraine was a founding member of GUAM (Georgia-Ukraine-Azerbaijan-Moldova). In 1999–2001, Ukraine served as a non-permanent member of the UN Security Council. Historically, Soviet Ukraine joined the United Nations in 1945 as one of the original members following a Western compromise with the Soviet Union. Ukraine also has made a substantial contribution to UN peacekeeping operations since 1992.

But there are some international disputes. The 1997 boundary treaty with Belarus remains un-ratified due to unresolved financial claims, stalling demarcation and reducing border security. Delimitation of the land boundary with Russia is incomplete, but the parties have agreed to defer demarcation. Prime Minister Vladimir Putin allegedly declared at a NATO-Russia summit in 2008 that if Ukraine would join NATO his country can contend to annex the Ukrainian East and Crimea. Starting in November 2013, the decision by Ukrainian President Viktor Yanukovich to back out of signing an integration agreement with the European Union started a period of civil unrest between Ukrainians who favored integration with the European Union and those who

wanted closer ties with Russia. This culminated in the 2014 Ukrainian Revolution. Russia took advantage of this political instability to annex Crimea in March 2014, though Ukraine still claims sovereignty over the territory. Russia has also allegedly supported of separatist forces in the War in Donbass. In December 2015 Russian hackers reportedly hacked Ukraine's power grids leading to a blackout and widespread terror.

Moldova and Ukraine have established joint customs posts to monitor transit through Moldova's break-away Transnistria Region which remains under OSCE supervision. Ukraine and Romania have settled their dispute over the Ukrainian-administered Zmiyinyy (Snake) Island and the Black Sea maritime boundary at the International Court of Justice. The 2010 CIA World Factbook states that «Romania opposes Ukraine's reopening of a navigation canal from the Danube border through Ukraine to the Black Sea».

РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ДИПЛОМАТИЧНИХ СТОСУНКІВ МІЖ КРАЇНАМИ

Україна має формальні відносини з багатьма країнами, і останні десятиліття встановлюють дипломатичні відносини з наростаючим колом націй. Зовнішні відносини України керуються низкою ключових пріоритетів, викладених у зовнішній політиці України.

Україна займає вигідне геополітичне становище між Заходом і Сходом. Проте само по собі вигідне геополітичне становище автоматично не забезпечує вигоди для країни. Це повинна робити зовнішня політика країни. З початку проголошення незалежності Україна взяла курс на набуття статусу позаблокової, без'ядерної держави. На першому етапі становлення незалежності України забезпечило їй підтримку з боку світової громадськості і дистанціюванні від Росії. 2 липня 1993 р. ВР України затвердила «Основні напрями зовнішньої політики України». Цей документ визначає базові національні інтереси України і завдання її зовнішньої політики, містить засади, на яких реалізується зовнішньополітична діяльність нашої держави. Базовою вимогою у здійсненні зовнішньої політики України є якнайповніше і якнайефективніше забезпечення національних інтересів країни. Національні інтереси України у сфері міжнародних відносин становлять три основні групи: стратегічні та геополітичні інтереси, пов'язані з забезпеченням національної безпеки України та захистом її політичної незалежності; економічні інтереси, пов'язані з інтегруванням економіки України у світове господарство; регіональні, субрегіональні, локальні інтереси, пов'язані із забезпеченням різноманітних специфічних потреб внутрішнього розвитку України.

Україна вважає, що євроатлантична інтеграція є головною метою зовнішньої політики, але на практиці збалансовує свої відносини з

Європою та Сполученими Штатами. Угода про партнерство та співробітництво Європейського Союзу з Україною набула чинності з 1 березня 1998 року. 31 січня 1992 року Україна приєдналася до тодішньої Конференції з питань безпеки та співробітництва в Європі (нині ОБСЄ), і 10 березня 1992 року вона стала членом Ради Північноатлантичного співробітництва. Україна також має тісні стосунки з НАТО та заявляє про зацікавленість у приєднанні до неї. Але плани щодо вступу України до НАТО були залишені Україною після президентських виборів 2010 року, в яких Віктор Янукович був обраний Президентом. Янукович вирішив залишити Україну неприєднаням держава Після того, як Янукович у лютому 2014 року зібрався і після російської військової інтервенції, Україна відновила свій рух до членства в НАТО. 23 грудня 2014 року Верховна Рада скасувала, з 303 голосами, неприєднання України.

Але є деякі міжнародні суперечки. Граничний договір 1997 року з Білоруссю залишається нерафтефований через невирішеність фінансових претензій, припинення демаркації та зменшення безпеки кордонів. Розмежування кордону землі з Росією є неповним, але сторони погодились відкласти демаркацію. Прем'єр-міністр Володимир Путін нібито оголосив на саміті НАТО-Росія у 2008 році, що, якби Україна вступила до НАТО, його країна може претендувати на приєднання Українського Сходу та Криму. Починаючи з листопада 2013 року рішення Президента України Віктора Януковича про відмову від підписання інтеграційної угоди з Європейським Союзом розпочало період громадянських хвилювань між українцями, які виступали за інтеграцію до Європейського Союзу та тих, хто бажав більш тісних зв'язків з Росією. Це завершилося в 2014 році Українська революція. Росія скористалася цією політичною нестабільністю, щоб приєднати Крим у березні 2014 року, хоча Україна все ще заявляє про суверенітет над територією. Росія також нібито підтримувала сепаратистські сили у війні в Донбасі. У грудні 2015 р. Російські хакери, як повідомляється, зламали електроенергетичні мережі України, що призвело до затемнення та поширеного терору.

Молдова та Україна встановили спільні митні пости для моніторингу транзиту через Молдову, що розривається Придністров'я, яка залишається під наглядом ОБСЄ. Україна та Румунія вирішили суперечку щодо Українського адміністративного острова Зміїний (Зміїний) та Чорноморського морського кордону в Міжнародному суді. Світовий фактор 2010 року ЦРУ заявляє, що «Румунія виступає проти відкриття Україною навігаційного каналу з притону Дунаю через Україну до Чорного моря».

Література

1. https://uk.wikipedia.org/wiki/Зовнішня_політика_України
2. <http://studies.in.ua/shpora-geopolitika/2442-83-zovnshnya-poltika-ukrayini-nteresi-proriteti.html>

ЛОПАЧУК Аделіна, студентка 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

VECTOR ESPAÑOL DE LA DIPLOMACIA UCRANIANA

El 30 de enero de 1992, el Ministro de Asuntos Exteriores de Ucrania, Anatoly Zlenko, firmó un comunicado conjunto sobre el establecimiento de relaciones diplomáticas entre Ucrania y el Reino de España con su homólogo español, Francis Fernández-Ordóñez. Ucrania no era un extraño para los españoles hasta 1991. Pero, políticamente, fuimos percibidos como separados después del referéndum de Ucrania el 1 de diciembre. El periódico ABC, del 3 de diciembre de 1991, presenta una foto del presidente electo de Ucrania Leonid Kravchuk y declara que «Estados Unidos felicita a Ucrania por su independencia, mientras que Polonia, Canadá y Suecia se han convertido en las primeras naciones en reconocer a Ucrania como un estado independiente y soberano». A principios de enero de 1992, el primer ministro español, el socialista Felipe González (1982-1996), hablando a los diplomáticos de su país, declaró que «la prioridad española en Europa del Este es Rusia, Ucrania y Rumania». El establecimiento formal de relaciones diplomáticas tuvo lugar el 30 de enero de ese año en Praga. Pocos días después del establecimiento de las relaciones diplomáticas, funcionarios del Ministerio de Relaciones Exteriores de España llegaron a Kiev para preparar la apertura de la embajada. Así, en agosto de 1992, las primeras repúblicas ex soviéticas abiertas, la misión diplomática permanente de España, comenzaron a operar en la capital ucraniana.

La Embajada de Ucrania en España se inauguró en junio de 1995. Particularmente significativo, para recordar este día, son las palabras del ministro español F. Fernández-Ordóñez, que dijo durante su visita a Kiev en abril de 1992: «España considera que Ucrania es la clave para la estabilidad en Europa, queremos apoyar las mejores relaciones (entre estados). Percibimos con la máxima simpatía el regreso de Ucrania a Europa ... Ucrania, un estado totalmente europeo, tiene derecho a seguir su propio camino. Quiero asegurarte la cooperación, solidaridad y asistencia de España en esta difícil tarea de restaurar la identidad ucraniana». Desde 1994, la academia diplomática del Ministerio de Asuntos Exteriores de España ha aceptado la formación de media docena de diplomáticos ucranianos.

Tres de ellos, Vyacheslav Baranov, Oleg Vlasenko y Oleksandr Khripunov, fueron eventualmente asignados a las oficinas de representación de Ucrania en España. Desde Madrid, comenzó la integración atlántica de Ucrania.

En 1997, el presidente Kuchma firmó la Carta sobre una asociación especial entre Ucrania y la Organización del Tratado del Atlántico Norte.

Desde 2005, el cónsul honorario de Ucrania en Valencia, el único en España, ha sido nombrado por el destacado abogado español, Louis Mile Romero Villafranca, con el consentimiento. En 2007, el entonces Ministro de Asuntos Exteriores de Ucrania, Arseniy Yatsenyuk, de visita en España, agradeció a la cámara baja del Parlamento español por su decisión de conmemorar a las víctimas del Holodomor. En los anales de las relaciones diplomáticas entre los dos países, la recompensa de la política ucraniana con el Premio del Estado español se repitió solo en 2010, para la presidencia del socialista José Luis R. Zapatero.

En marzo de ese año, el embajador español entregó a Petro Poroshenko la Gran Cruz de la Orden «para la administración pública», para reconocer los esfuerzos sobresalientes en la construcción de relaciones entre Ucrania y España. Como Ministro de Asuntos Exteriores de Ucrania, Petro Poroshenko visitó España en enero de 2010.

Poco después de la visita de Poroshenko, el marco jurídico ucraniano-español se completó con un acuerdo sobre el reconocimiento mutuo y el intercambio de licencias de conducir nacionales, que fue apoyado activamente por la Federación de Asociaciones Ucranias de España.

A modo de comparación, los rusos en España todavía esperan la posibilidad de tal derecho. El 13 de marzo de 2014, los parlamentos españoles expresaron simbólicamente su apoyo a nuestro estado, redactado en ediciones en español.

Ese día, el embajador de Ucrania Serhiy Pogoreltsev visitó la cámara baja del Parlamento español. Los diputados respondieron con una larga ovación al anuncio de la presencia del embajador ucraniano en la cama de invitados de la sala de reuniones.

Hace unos días, una entrevista con S. Pogoreltsev sobre la toma de Crimea llenó la emisión de la noche del Canal Nacional de España. La visita del jefe del Ministerio español de Asuntos Exteriores, José Manuel García Marayo, a Kiev en febrero de 2015 llamó a la prensa española una «visita que demuestre que España apoya a Ucrania». Durante la visita, el ministro español también participó en el próximo foro empresarial ucraniano-español.

Además, en diferentes provincias de España, hay una docena de calles que llevan el nombre en honor de Ucrania («Ukrain»).

En 2006, en los suburbios de Barcelona, se instaló una señal memorable del accidente de Chernobyl.

ІСПАНСЬКИЙ ВЕКТОР УКРАЇНСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ

30 січня 1992 року український міністр закордонних справ Анатолій Зленко підписав зі своїм іспанським колегою, Франсіско Фернандес-

Ордонесом, спільне комюніке про встановлення дипломатичних відносин між Україною і Королівством Іспанія. Україна не була незнайомкою для іспанців до 1991 року. Але політично нас сприйняли окремісними після Всеукраїнського референдуму 1 грудня. Газета «АБЦ», від 3 грудня 1991 р., подає фотографію обраного Президента України Леоніда Кравчука та повідомляє про те, що «США вітають незалежність України, а Польща, Канада та Швеція стали першими націями, що визнали Україну незалежною та суверенною державою».

На початку січня 1992 року іспанський прем'єр - соціаліст Феліпе Гонсалес (1982-1996), виступаючи перед дипломатами своєї країни, заявив, що «іспанським пріоритетом в Східній Європі є Росія, Україна та Румунія». Формальне встановлення дипломатичних відносин відбулося 30 січня того року, в Празі. Через кілька днів після встановлення дипломатичних відносин до Києва прибули посадовці МЗС Іспанії для підготовки відкриття посольства. Так, у серпні 1992 року в українській столиці розпочало функціонування перше відкрите на теренах екстериторіальних республік постійне дипломатичне представництво Іспанії (на фото - ліворуч). Посольство України в Іспанії було відкрито в червні 1995 року. Особливо знаковими, для пригадання у цей день, є слова іспанського міністра Ф.Фернандес-Ордонеса, сказані ним під час візиту до Києва, в квітні 1992 року: «Іспанія розглядає Україну ключовою для стабільності в Європі, ми хочемо підтримувати якнайкращі відносини (між нашими державами). Сприймаємо з максимальною симпатією повернення України до Європи... Україна, повністю європейська держава, має право йти своїм шляхом. Хочу запевнити про співпрацю, солідарність та допомогу Іспанії в цій непростій справі відновлення української ідентичності».

Починаючи з 1994 року, Дипломатична академія МЗС Іспанії прийняла на навчання півдесятка українських дипломатів. Троє з них - В'ячеслав Баранов, Олег Власенко та Олександр Хрипунов - з часом були призначені на представницькі посади України в Іспанії. З Мадриду розпочиналася й атлантична інтеграція України. У 1997 році президент Кучма підписав Хартію про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору.

З 2005 року почесним консулом України у Валенсії - єдиним на Іспанію - за згодою призначений видатний іспанський юрист Луїс-Міель Ромеро Вільяфранка. У 2007 році тодішній міністр закордонних справ України Арсеній Яценюк, відвідуючи Іспанію, подякував за прийняту нижньою палатою іспанського парламенту постанову про вшанування пам'яті жертв Голодомору. У літописі дипломатичних відносин двох країн нагородження українського політика іспанською державною нагородою повторилося лише в 2010 році, за прем'єрства соціаліста Хосе-Луїса Р. Сапатеро (2004-2011). У березні того року, іспанський посол вручив Петру

Порошенку Великий Хрест Ордена «За цивільні заслуги» - на визнання видатних зусиль у розбудові відносин між Україною та Іспанією.

Як міністр закордонних справ України, Петро Порошенко відвідав Іспанію у січні 2010 року.

Невдовзі після візиту Порошенка-міністра, українсько-іспанська договірно-правова база поповнилася угодою про взаємне визнання та обмін національних посвідчень водія, на чому активно стояла Федерація українських асоціацій Іспанії.

Для порівняння, росіяни в Іспанії досі очікують на можливість такого права... 13 березня 2014 року іспанські парламентарі символічно проявили підтримку нашій державі, про що писали іспанські видання. Того дня посол України Сергій Погорельцев відвідував нижню палату парламенту Іспанії. На оголошення про присутність українського амбасадора в гостевій ложі зали засідання депутати відповіли тривалими оваціями. Кількома днями перед цим, інтерв'ю С.Погорельцева з приводу захоплення Криму заповнило вечірній телеефір іспанського національного каналу. Візит глави іспанського МЗС Хосе Мануеля Гарсія-Марайо до Києва, у лютому 2015 року, іспанська преса назвала «поїздкою, що доводить, що Іспанія підтримує Україну». В рамках візиту, іспанський міністр також взяв участь у черговому українсько-іспанському бізнес-форумі. А ще, в різних провінціях Іспанії налічується з десятків вулиць, що носять назву на честь України («Україна»). У 2006 році у передмісті Барселони встановлено пам'ятний знак катастрофі на ЧАЕС. До 200-річчя Великого Кобзаря, в Алкалі де Енарес, місті народження Сервантеса, українцями започатковано «садок вишневий» з 47 дерев та відкрито пам'ятний знак Тарасу Шевченку.

До 400-річчя смерті Мігеля де Сервантеса, за ініціативи Українського товариства Університету Валенсії та підтримки Асоціації іспаністів України, в Державному історико-культурному заповіднику Нагуевичі було відкрито барельєф автору повісті про Дон Кіхота.

Насамкінець - символічно, що, 24 серпня 2016 року, парад Незалежності на Хрещатику разом дивилися Посол Іспанії в Україні Херардо А. Буайо Оттоне та Посол України в Іспанії Анатолій Щерба.

ЛЯШКОВА Олена, студентка 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ: СТАН, МОЖЛИВОСТІ, ПЕРСПЕКТИВИ

Необхідність України позиціонувати себе на міжнародній арені засобами культури надзвичайно загострилася у зв'язку з потребою протидіяти агресивній політиці Російської Федерації. Культура виявилась ефективною зброєю й водночас стратегією в неоголошеній інформаційній війні. Свідчень останньої доволі багато. Одне з нещодавніх – фільм «Україна: маски революції», замовлений російськими спецслужбами французькому режисеру Полю Морейро. Його покази в європейських країнах супроводжувалися акціями громадського протесту, оскільки кінострічка поширює брехливу і компрометуючу інформацію про Україну та її народ.

В Україні і досі продовжується дискусія з приводу того, як оцінювати діяльність української дипломатії, коли вона ще була складовою частиною загальносоюзної. Вказують, наприклад, на відсутність у України власної зовнішньої політики і проведення нею політики СРСР. Само по собі це не викликало особливих подивів в ООН. Для ХХ сторіччя взагалі було властиво об'єднання держав у блоки, коаліції, географічні групи, в рамках яких проводилась спільна зовнішня політика. З іншого боку, обличчя української дипломатії можна було помітити завдяки її т.зв. «ініціативам» у міжнародних організаціях. Справа в тому, що з часів перебування на керівних посадах в СРСР М.С.Хрущова Москва час від часу вважала корисним, щоб УРСР та БРСР в ООН виступали з власними проектами резолюцій, іншими документами та пропозиціями.

Першим з українських міністрів, який надавав цьому значення, був Л.Ф.Паламарчук. Йому слідували інші. Інколи такі ініціативи народжувались в МЗС СРСР, але у більшості інших випадків їх авторами були українські дипломати. Реалізація ініціатив в міжнародних організаціях доручалась українським представникам і означала проведення переговорів з іншими делегаціями, підготовку взаємоприємних проектів, узгодження формулювань, знаходження співавторів для своїх проектів, вибір часу для їх внесення і т.п. Саме так в міжнародних організаціях формувався досвід української дипломатії, незважаючи на її залежність від Москви. Цей досвід не можна принижувати як «не політичний», а суто «технічний» або «гуманітарний», як це роблять деякі науковці¹, бо він був пов'язаний з політикою держав у міжнародних організаціях.

Серед напрямів діяльності ООН або держав-членів ООН, заініційованих українською дипломатією, варто ввділити такі: звернення уваги Ради Безпеки у 1947 році до становища в Індонезії, де англо-голандські війська застосували збройну силу проти національно-визвольного руху. Тільки у 1950 року Індонезія стала незалежною; 1) початок нових зусиль в державах для ліквідації неписьменності у світі з залученням ООН і ЮНЕСКО; 2) організація міжнародного року охорони здоров'я і медичних

досліджень; 3) прискорення підготовки кадрів для індустріалізації країн, що розвиваються. У наслідок схваленої в ООН резолюції в Києві та Запоріжжі почали діяти спеціальні курси для майбутніх металургів; 3) міжнародно-правове засудження найманства і заклик до його заборони, як кримінального явища у збройних конфліктах; 4) активізація боротьби проти системи расової дискримінації (апартеїду) у Південній Африці та за визнання прав палестинців на Близькому Сході². З цими напрямками в історії ООН, ЮНЕСКО назавжди пов'язано ім'я України. В архівах ООН та МЗС України зберігається немало інших документів, які свідчать про ініціативність української дипломатії у 1945- 1991 роках, хоча не всі ініціативи, розроблені в МЗС України, схвалювались союзними органами. Всі вони, проте, демонстрували можливості і потенціал української дипломатії, які стали основою для творчого натхнення, для дипломатичної активності після проголошення незалежності, навіть в умовах, коли за думкою деяких вчених, сама зовнішня політика ще тільки шукала постійні орієнтири³. На відміну від минулих років, після проголошення незалежності, ініціативи України висувались і поза межами міжнародних організацій. Серед них найважливіші такі: 1) відмова від ядерної зброї на своїй території, власником якої Україна стала після розпаду СРСР, одержання у цьому зв'язку в 1994 році гарантій безпеки від ядерних держав; 2) пропозиція 1993 року про створення зони стабільності і безпеки у Центрально-Східній Європі; 3) пропозиція 1993 року про покращення умов економічного співробітництва у Чорноморському регіоні через запровадження заходів зміцнення довір'я у військово-морській галузі; 4) пропозиція 1995 року про створення у Центрально-Східній Європі зони, вільної від ядерної зброї.

Створення сучасної системи забезпечення зовнішніх зносин України, модернізація та реформування системи дипломатичної служби, і передусім Міністерства закордонних справ України можливі тільки за умови політичної волі президента України, Верховної Ради та уряду. Закладений у Конституцію України дуалізм влади, який не відповідає зразкам європейського державного устрою і практики, зокрема у сфері зовнішніх зносин, має в майбутньому поступитися місцем традиційній парламентській системі влади. Водночас, цей кардинальний крок потребує не лише розуміння і підтримки суспільства, а й підготовки всіх державних структур, отже не може реалізовуватися під час агресії, принаймні до повноцінної реінтеграції тимчасово неконтрольованих територій Донбасу. Тому чітке розмежування функцій у сфері зовнішніх зносин є питанням невідкладним, а визначення в ній ролі реформованого МЗС — обов'язковим. У парі з дипломатією на нових засадах діятимуть і зовнішня торгівля, і військово-співробітництво. Ця тріада зовнішніх зносин, об'єднана визначеними державними політиками та цільовими ресурсами,

матиме потенціал підняти Україну на рівень європейських стандартів. А ми, її громадяни, матимемо підстави на це сподіватися.

МАЗНІЧЕНКО Оксана, студентка 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ДИПЛОМАТІЇ

Інститут дипломатії виник з розвитком стосунків між державами стародавнього світу, такими, як Ассирія, Вавилон, Єгипет, Індія, Греція і Рим. Особливо активно розвивався інститут переговорів та обмін посольствами в Єгипті. Дипломатичним листуванням у Єгипті займалася особлива державна канцелярія з іноземних справ. Цікавим джерелом історії дипломатії цього періоду є закони Ману. Незважаючи на те, що закони Ману є збірником законів стародавньої Індії, вони приділяють багато уваги особистим якостям дипломатів, від яких залежить успіх дипломатичних місій. Найдавнішою формою мирних міжнародних відносин і міжнародного права у Греції була «проксенія», тобто гостинність. Конфлікти, що виникали між общинами і полісами, вирішували за допомогою спеціально уповноважених, або послів.

У Стародавньому Римі досить широко використовується інститут посольства. Приймати і відряджати посольства завжди було прерогативою найвищих органів держави: спочатку королів, пізніше Сенату, а потім також імператорів. У період Римської імперії (I—V ст.) докорінно змінюються зовнішня політика і дипломатія. Такі питання, як оголошення війни, укладення миру, приймання і скерування посольств, належали винятково до відання імператора. Таким чином, епоха Середньовіччя дала значний поштовх для розвитку відповідних норм звичаєвого права: спочатку у відносинах між грецькими державами, а пізніше — з мусульманськими. Визначний теоретик дипломатії цього періоду Макіавеллі (1469—1527 рр.) підкреслював: «Розумний правитель не може і не повинен бути вірним слову, яке він дав, коли така чесність обертається проти нього і не існує більше причин, які змусили його дати обіцянку. Якщо б усі люди були добрі, таке правило було б поганим, але оскільки вони злі та не будуть дотримувати слова, яке дане тобі, то й тобі нічого дотримувати слова, даного їм»

У XVI ст. у Франції з'являється прототип сучасного Міністерства закордонних справ, а вже у XVII ст. тут створюється Рада Кабінету, або Таємна Рада, і працює секретар із закордонних справ. Пізніше створюється Департамент закордонних справ. У той же час у Великобританії у 1782 р.

запроваджується посада головного Секретаря його Королів-ської величності у закордонних справах. Формується Міні-стерство закордонних справ, яке має цю назву і сьогодні (Foreign Office). У XVIII ст. починають виразно формуватися норми дип-ломатичного права, які стосуються, передусім, привілеїв та імунітетів. Ці норми передбачали непоширення криміналь-ної, цивільної та адміністративної юрисдикції держави пе-ребування щодо дипломатичних представників чужоземних держав.

Принцип суверенної рівності було закріплено у ст. 5, 6 та 7 Віденського протоколу. Згідно зі ст. 5, у всіх державах встановлювався однаковий порядок прийому дипломатич-них агентів кожного класу. Із 1815 р. дипломатична служба стає окремою галуззю державної служби кожної країни. Майже все XIX — початок XX ст. минули під знаком опору Англії завойовницькій політиці Росії. Прикладом цьо-го можна назвати Віденський конгрес. Основний ворог Англії у цей час, Наполеон, був розбитий за допомогою Росії.

Кінець Першої світової війни засвідчив суттєві зміни, які відбулися в розвитку дипломатії. Від європейської дип-ломатії першість переходить до прогресивної дипломатії США. Крім цього, стара міжнародна дипломатія певною мі-рою була виведена з рівноваги внаслідок російської рево-люції 1917 р. Радянський Союз заявив про свою незгоду з існуючою на той час системою міжнародного права та дипломатією.

Відлік нової дипломатії XX ст. потрібно вести від Версальського договору 1919 р. і створення Ліги Націй. Важливим етапом її розвитку був Паризький мирний договір 1928 р., який заборонив війну як знаряддя національної політики, але, на жаль, не став надійною перепорою для розв'язання Другої світової війни. На зламі 80—90-х років XX ст. світ зазнав суттєвих змін. «Оксамитові» революції у країнах Європи, об'єднання Німецької Демократичної Республіки і Федеративної Республіки Німеччини, припинення існування СРСР призвели до розпаду соціалістичної системи. А відтак склалася принципово нова соціально-економічна і правова основа у сфері дипломатії, яка тепер зорієнтована на принципи партнер-ства, розумного суперництва, взаємовигідного співробітництва держав у всіх галузях.

Раніше історія дипломатії не знала такої кількості глобальних і регіональних проблем (тероризм, наркобізнес, екологічна безпека, збройні конфлікти тощо) та залучення великої кількості держав для їх розв'язання. Крім цього, значний вплив на міжнародні відносини і безпосередньо на дипломатію мають засоби масової інформації, які щораз більше стають «четвертою» владою, яка, у свою чергу, нічим не поступається законодавчій і виконавчій. В умовах ядерної небезпеки людство почало розуміти, що війна вже не є ефективним і прийнятним засобом вирішення спорів, і що лише переговори, тонка та вміла дипломатія можуть

врятувати світ від загибелі, а існуючі міжнародні проблеми настільки ускладнилися, що вимагають участі з боку професіоналів (дипломатів).

Література

1. Підручник: Міжнародне право - Дипломатичне і консульське право
2. [Електронний ресурс] режим доступу:
https://studopedia.ru/2_105411_diplomatichna-ta-konsulska-sluzhba.html

МАЙСТРЕНКО Оксана, студентка 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ З ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ

Про Україну як соціально-політичну реальність Великобританія добре знала ще з часів визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького, що його у британській пресі називали «козацьким генералом». Під час візиту до Києва 4 вересня 1995 року Державний секретар Її Величності у закордонних справах Малкольм Рифкінд наголошував, що зв'язки України з Європою простягаються далеко в минуле. Важливе місце посідала Великобританія у зовнішньополітичних поглядах українських урядів доби визвольних змагань 1917–1921 років. Після спроби державного перевороту в СРСР та прийняття Верховною Радою України Акта проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року Великобританія ставилася до України, як і до інших колишніх радянських республік, дещо з недовірою. Після Акту проголошення державної незалежності позиція королівства щодо України кардинально змінилася. 30 грудня 1991 року Великобританія визнала Україну незалежною державою, а 10 січня 1992 року встановила з нашою Батьківщиною дипломатичні відносини. У тому ж році було відкрито Посольство Великої Британії в Україні.

Від самого становлення двосторонніх відносин наріжним каменем в українсько-британському спілкуванні постала проблема ядерної зброї. Велика Британія як одна з держав постійних членів Ради Безпеки ООН та член ядерного клубу вкрай гостро сприймала успадкування Україною від СРСР третього за потужністю ядерного арсеналу у світі, який значно перевищував арсенал самої Британії. Після набуття Україною без'ядерного статусу відносини між двома державами суттєво потеплішали. У лютому 1993 року Президент України Леонід Кравчук разом з чисельною представницькою делегацією відвідав Великої Британії, підписавши основоположні договори українсько-британської співпраці. У грудні 1995 року Президент України Леонід Кучма відвідав

Великобританію, результатом його візиту було підписання українсько-британської декларації, британська сторона підкреслила, що підтримує прагнення України наблизитися до ЄС, і, можливо, приєднатися до нього. Як авторитетний член Європейського Союзу та впливовий гравець на європейському просторі, Великобританія може прямо чи опосередковано впливати на просування тих чи інших рішень стосовно України. У разі вступу України до ЄС Великобританія отримає вагомі переваги, оскільки кількість споживачів спільного ринку зросте майже на 50 мільйонів, посиляться антифедералістичні тенденції, вкрай вигідні для Сполученого Королівства. Центральне місце у співпраці України з Британією належить торгівлі. Великобританія завжди була одним з провідних торговельних партнерів України в Європейському Союзі. Військова сфера також посідає чільне місце у двосторонніх відносинах. Плідним є і співробітництво в науково-технічній сфері. Так, саме завдяки Великій Британії Україна стала володаркою своєї Антарктичної станції Академік Вернадський у 1993 р. Важливим аспектом українсько-британських відносин є сфера інвестування. Великобританія твердо прописалася у десятці найбільших інвесторів в Українську економіку. Оцінки сучасного стану українсько-британської співпраці є на сьогодні доволі неоднозначними. Так, побутує думка, що з трьох європейських китів — Великобританії, Франції та Німеччини, Україна у своїх євроатлантичних прагненнях може спиратися тільки на першого. І, як зазначають дипломати й експерти, якби Париж і Берлін (чи принаймні хоча б один з них) наблизився у своїй позиції стосовно Києва до точки зору Лондона, а атмосфера і рівень відносин між нашими країнами стали б такими ж, як і в українсько-британських, то золотий ключик від європейських і натівських дверей був би у нас майже в кишені». 2012-2013 роки характеризувалися певним сповільненням динаміки українсько-британських політичних відносин, насамперед політичного діалогу на найвищому рівні. Ця тенденція була обумовлена, передусім, негативними оцінками процесів демократичного розвитку в Україні.

Від початку російської агресії проти України в 2014 році Сполучене Королівство активно виступило на підтримку нашої держави. У цьому контексті офіційний Лондон реалізував низку санкцій та обмежувальних заходів в односторонньому та багатосторонньому форматах. Велика Британія надала та продовжує надавати активне сприяння Україні на майданчиках міжнародних організацій, таких як ООН (особливо, РБ ООН), ОБСЄ, НАТО, РС, ЄС, ЮНЕСКО. Активність політичного діалогу на найвищому та високому рівні піднялася на безпрецедентно високий рівень за усю історію двосторонніх відносин. З початку 2014 року відбулися: зустріч Прем'єр-міністра України Арсенія Яценюка з Державним секретарем у закордонних справах Вільямом Хейгом у рамках його візиту в Україну (3 березня), Прем'єр-міністром Великої Британії

Девідом Кемероном у рамках Саміту ЄС у Брюсселі (6 березня), а також низка контактів на керівництва зовнішньополітичних відомств . У другому півріччі 2014 року слід відзначити робочий візит Президента України до Великої Британії для участі у заходах саміту НАТО (м.Ньюпорт 4-5 вересня). 18-19 листопада Лондон відвідала з візитом дружина Президента України Марина Порошенко, за участю якої було проведено низку презентацій патронуваних нею гуманітарних проєктів.

Не менш динамічним у контексті двосторонніх відносин став 2015 рік. Президент Петро Порошенко підтримував постійний контакт з Прем'єром Девідом Кемероном. Зокрема, обидва президенти провели зустрічі у рамках 51-ї Мюнхенської конференції з питань безпеки (8.02.2015), засідання Ради ЄС у Брюсселі (12.02.2015), 70-ї сесії ГА ООН в Нью-Йорку (27.09.2015)

2016 рік ознаменувався важливою для політичного життя Британії подією – 23 червня в країні був проведений загальнонаціональний референдум, за результатами якого британці висловилися за вихід Сполученого Королівства з ЄС. Незважаючи на першочергове приділення уваги питанням виходу Британії з Євросоюзу та виробленню моделі подальших відносин з ЄС, Україна та Велика Британія продовжують зберігати на високому рівні двосторонній політичний діалог.

Зокрема, Президент України П.Порошенко та новий Прем'єр-міністр Великої Британії Т.Мей провели телефонну розмову 1 серпня. Також відбулися робоча зустріч (1 вересня) та офіційний візит (14-15 вересня) новопризначеного Державного секретаря у закордонних справах ВБ Б.Джонсона до Києва. Міністр оборони України перебував з робочою поїздкою в Британії 7-8 вересня.

Сучасний стан двосторонніх українсько-британських відносин характеризується високим рівнем діалогу між сторонами у політичній, економічній, військовій та культурній сферах, у тому числі з питань реалізації євроінтеграційного курсу України. Сполучене Королівство є традиційно важливим економічним партнером для України, насамперед, в таких галузях, як інвестиційне співробітництво, банківсько-фінансова сфера, енергетична безпека. Воно залишається послідовним прихильником європейського курсу нашої держави, всебічно підтримуючи Україну у боротьбі з російською агресією. Як видно, британський напрям зовнішньої політики України є вельми перспективним і спроможним принести нашій державі чималі вигоди за умов чіткого визначення пріоритетів та послідовної реалізації виробленої стратегії у визначеному фарватері. Повноцінна та плідна співпраця зі Сполученим Королівством буде неможливою без рішучих кроків з української сторони. На сьогодні Україна не використовує на сто відсотків увесь той потенціал, який є закладеним у двосторонніх відносинах з Великою Британією. Результативність українсько-британської співпраці зростатиме такою

мірою, якою Україна наблизатиметься до загальноприйнятих європейських норм та стандартів.

Література

1. Великобританія неухильно підтримуватиме вас : Виступ Малкольма Рифкінда, Державного секретаря у закордонних справах Великої Британії та у справах співдружності в Українському інституті міжнародних відносин // Політика і час. – 1995. – № 10. – С. 10.
2. Черінько І. Українсько-британські відносини: сучасний стан, проблеми, перспективи / І. Черінько // Студентська координата. – К. : Ін-т журналістики Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, 2005. – № 4. – С. 4–5.
3. Україна на міжнародній арені : зб. документів і матеріалів (1991–1995 рр.) / редкол. : Г.Й. Удовенко (відп. ред.) та ін. ;

МАРШАК Юлія, студентка 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

DIPLOMACY OF UKRAINE ON THE WAY TO EUROPEAN STANDARDS

Activists, experts, and experienced diplomats have been talking about the need to reform the system of ensuring external relations and its core, the diplomatic service of Ukraine, more than 15 years.

The National Institute for Strategic Studies prepared an analytical report «Reforming the System of Provision of Foreign Relations and the Diplomatic Service of Ukraine». The authors propose to reform the sphere of external relations in the context of the implementation of the Civil Service Law of Ukraine.

The first step should be the introduction of public policies in each particular area of external relations - these road maps for executives and managers as part of the Program of activities of the Cabinet of Ministers of Ukraine. State policy is a systematic vision of the state's purpose in the foreign policy, economic, humanitarian or other, related to external relations, with the definition of the goals and tasks, mechanisms and resources necessary to achieve this goal. Such a document should fix the agreed political line of the president, the parliamentary majority and the government it has formed, as an indication that will continue to guide civil servants in their daily work. The state policy should include the timing of its implementation, concrete indicators of implementation, the way of cooperation between public authorities, the definition of resources and financial support. Implementation of the state policy on a certain set of external priorities will become the basis for the work of the staff of the diplomatic service and related agencies.

This reform touch on the main thing - coordination of state policy in the field of European and Euro-Atlantic integration. The main point is that it is in this area that identifies a national goal, a path to systemic change and a new

perspective for Ukraine. The experience of the countries of Central and Eastern Europe, which successfully overcame both high thresholds, pushes for the creation of a separate structure responsible for Euro-Atlantic integration. Probably this would be the first vice prime minister of Ukraine and his subordinate Government Committee with the participation of foreign ministers, justice, economics, internal affairs and defense. Leaders of other central executive bodies (ministries of infrastructure, agrarian policy, finance, the General Prosecutor's Office of Ukraine, etc.) may also be involved in its work. At the same time, resolving substantive issues of preparation for NATO membership, envisaged by the Strategy of National Security of Ukraine,

It is clear that the creation of a modern system of ensuring external relations of Ukraine, modernization and reforming of the system of the diplomatic service, and, above all, the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine is possible only on condition of political will of the President of Ukraine, the Verkhovna Rada and the government. The dualism of power in the Constitution of Ukraine, which does not correspond to the patterns of the European state system and practice, in particular in the field of external relations, should in the future give way to the traditional parliamentary system of power. At the same time, this cardinal step requires not only understanding and support of society, but also the preparation of all state structures, and therefore can not be implemented during aggression, at least until the full reintegration of temporarily uncontrolled territories of the Donbas. Therefore, a clear separation of functions in the field of external relations is a matter of urgency.

In a pair with diplomacy, foreign trade and military cooperation will operate on a new basis. This triad of external relations, united by certain state policies and target resources, will have the potential to raise Ukraine to the level of European standards.

ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

Про необхідність проведення реформи системи забезпечення зовнішніх зносин та її осердя, дипломатичної служби України, активісти, експерти, досвідчені дипломати говорять уже понад 15 років.

У Національному інституті стратегічних досліджень було підготовлено аналітичну доповідь «Реформування системи забезпечення зовнішніх зносин та дипломатичної служби України». Автори пропонують провести реформу сфери зовнішніх зносин у контексті реалізації Закону про державну службу України.

Першим кроком має стати запровадження державних політик у кожній конкретній сфері зовнішніх зносин — цих дорожніх карт для виконавців і керівників як складових Програми діяльності Кабінету міністрів України. Державна політика — це систематизоване бачення мети

діяльності держави у зовнішньополітичній, економічній, гуманітарній чи іншій, пов'язаній із зовнішніми зносинами, сфері із визначенням цілей та завдань, механізмів і ресурсів, необхідних для досягнення цієї мети. Такий документ має зафіксувати узгоджену політичну лінію президента, парламентської більшості та сформованого нею уряду як вказівку, якою далі керуватимуться державні службовці у своїй щоденній роботі. Державна політика має включати часові рамки її впровадження, конкретні індикатори виконання, спосіб взаємодії органів державної влади, визначення ресурсів та фінансового забезпечення. Здійснення державної політики з визначеного кола зовнішніх пріоритетів стане основою роботи працівників дипслужби та причетних відомств.

Ця реформа торкається головного — координації державної політики у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції. Головного тому, що саме в цій сфері визначені національна мета, шлях до системних змін і нова перспектива для України. Досвід країн Центрально-Східної Європи, які успішно переступили обидва високі пороги, підштовхує до створення окремої структури, відповідальної за євроатлантичну інтеграцію. Імовірно, це мали би бути перший віце-прем'єр-міністр України та підлеглий йому Урядовий комітет з участю міністрів закордонних справ, юстиції, економіки, внутрішніх справ та оборони. До його роботи можуть залучатися й керівники інших центральних органів виконавчої влади (міністерств інфраструктури, аграрної політики, фінансів, Генеральної прокуратури України тощо). При цьому вирішення субстантивних питань підготовки до членства в НАТО, передбачених Стратегією національної безпеки України, мало б належати до компетенції Генерального штабу Збройних сил України.

Зрозуміло, що створення сучасної системи забезпечення зовнішніх зносин України, модернізація та реформування системи дипломатичної служби, і передусім Міністерства закордонних справ України можливі тільки за умови політичної волі президента України, Верховної Ради та уряду. Закладений у Конституцію України дуалізм влади, який не відповідає зразкам європейського державного устрою і практики, зокрема у сфері зовнішніх зносин, має в майбутньому поступитися місцем традиційній парламентській системі влади. Тому чітке розмежування функцій у сфері зовнішніх зносин є питанням невідкладним, а визначення в ній ролі реформованого МЗС — обов'язковим.

У парі з дипломатією на нових засадах діятимуть і зовнішня торгівля, і військове співробітництво. Ця тріада зовнішніх зносин, об'єднана визначеними державними політиками та цільовими ресурсами, матиме потенціал підняти Україну на рівень європейських стандартів. А ми, її громадяни, матимемо підстави на це сподіватися.

МОТЕНКО Наталія, студентка 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ В ПЕРІОД 1991-2004 РР.

Новий історичний етап у розвитку української дипломатії розпочався 16 липня 1990 року, коли Верховна Рада УРСР прийняла Декларацію про державний суверенітет України. У Декларації зазначається, що Україна «як суб'єкт міжнародного права здійснює безпосередні зносини з іншими державами, укладає з ними договори, обмінюється дипломатичними, консульськими, торговельними представництвами, бере участь у діяльності міжнародних організацій...». Україна «виступає рівноправним учасником міжнародного спілкування, активно сприяє зміцненню загального миру і міжнародної безпеки, безпосередньо бере участь у загальноєвропейському процесі та європейських структурах».

Після прийняття історичного Акта про незалежність України 24 серпня 1991 року перед Міністерством закордонних справ постали цілком нові завдання, пов'язані з визнанням України міжнародним співтовариством, встановленням дипломатичних відносин, створення ефективної мережі власних дипломатичних і консульських представництв, розбудовою повноцінних двосторонніх відносин з зарубіжними країнами, набуттям членства і утвердженням в провідних міжнародних організаціях. За перші роки незалежності Україну визнало понад 170 зарубіжних країн. Практично з усіма ними встановлені дипломатичні відносини та активно розвивається двостороннє співробітництво. Україна створила ефективну мережу власних дипломатичних і консульських представництв. Україна є членом понад 90 міжнародних організацій. У 2000-2001 роках Україну входила до складу непостійних членів Ради Безпеки ООН. Наша держава уклала і виконує понад дві тисячі міжнародно-правових документів. За роки незалежності представники України неодноразово очолювали і обиралися керівниками багатьох авторитетних міжнародних структур, насамперед органів Організації Об'єднаних Націй. Як винятковий приклад, згадуємо про те, що саме представник України, Геннадій Удовенко був обраний Президентом 52-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН. 2 липня 1993 року Верховна Рада України схвалила Основні напрями зовнішньої політики України.

Згідно зі статтею 106 Конституції України, керівництво зовнішньополітичною діяльністю держави здійснює Президент України, який представляє країну в міжнародних відносинах, веде переговори та укладає міжнародні договори України, приймає рішення про визнання

іноземних держав, призначає та звільнює глав дипломатичних представництв України в інших державах і при міжнародних організаціях, приймає вірчі грамоти дипломатичних представників іноземних держав. Відповідно до Указу Президента України «Про Положення про Міністерство закордонних справ України» від 3 квітня 1999 року, «Міністерство закордонних справ України (МЗС України) як центральний орган виконавчої влади є головним (провідним) органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики у сфері зовнішніх зносин України та координації заходів у цій сфері, в тому числі спрямованих на реалізацію стратегічних цілей зовнішньої політики України щодо забезпечення входження України в європейський простір та створення передумов для набуття Україною членства в Європейському Союзі (ЄС), Організації Північноатлантичного договору (НАТО)».

На сьогодні Україна - це непостійний член Ради Безпеки ООН, учасник понад 100 міжнародних організацій, ініціатор неформального об'єднання держав ГУУАМ, до якого, крім нашої держави, належать Грузія, Узбекистан, Азербайджан, Молдова, один з ініціаторів Організації Чорноморського економічного співробітництва, котрибутор безпеки в Південно-Східній Європі, Придністров'ї, на Кавказі. Україна, визнана стратегічним та особливим партнером ЄС та НАТО, бере активну участь в інтеграційних процесах у Європі, на Балто-Чорноморському просторі. Україна встановила дипломатичні відносини з 166 державами світу, має розгалужену сітку дипломатичних та консульських установ (80 у 60 державах), уклала і виконує понад дві тисячі міжнародно-правових документів.

Література

1. <http://mfa.gov.ua/ua/about-mfa/history>
2. Дипломатія сучасної України. Енциклопедичний довідник. - К., 1997. - С. 40-42.

ОГНЬОВА Анжеліка, студентка 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ ПЕРІОДУ «ВІДЛИГИ»

Перший етап відлиги, розрядки у відносинах Схід-Захід, пов'язаний з іменем М. Хрущова. З погрозами застосування ядерної зброї як з боку США, так і СРСР, виникали ситуації навколо сірійського конфлікту 1957 р., Лівану і Тайваню 1958 р., Берліна 1961 р., Карибської кризи 1962 р. тощо. Водночас, такими методами досягти порозуміння та співпраці у

міжнародних відносинах було доволі проблематичним. Перші спроби після XX з'їзду КПРС відійти від сталінського курсу відносно Східної Європи, що виявилися у визнанні за кожним народом права обирати свій шлях розвитку, були відкинуті в 1956 р. введенням радянських військ і кривавим придушенням повстання угорського народу, що повстав проти нав'язаного ззовні режиму Ракоші. Після XX з'їзду М. Хрущов опинився під вогнем критики «старої гвардії». В. Молотов, Г. Маленкова звинувачували його в тому, що він розвалює соціалістичну систему, сприяє угорській кризі. Лякала М. Хрущова і перспектива виходу Угорщини з Варшавського договору та перспектива її приєднання до НАТО. У результаті воєнно-блокова логіка взяла гору і події в Угорщині були розцінені як контрреволюційний заколот. Натомість, у листопаді 1956 р. сесія ГА ООН визнала вторгнення радянських військ в Угорщину і встановлення режиму Я. Кадара як порушення принципів міжнародних відносин та норм Статуту ООН. Водночас український представник при ООН В. Сапожников виступав з категоричним протестом проти пропозиції західних держав про направлення до Угорщини спостерігачів від ООН, називаючи це «втручанням у внутрішні справи незалежної держави». При цьому не могло бути й мови про втручання СРСР у внутрішні справи.

Загалом можна говорити про те, що зовнішня політика періоду «хрущовської відлиги» пов'язана з іменем міністра закордонних справ Л. Паламарчука, який з 11 травня 1954 р. почав виконувати свої обов'язки на цій посаді. До плюсів міжнародної активності України треба віднести розширення чисельності міжнародних організацій, здебільшого, спеціалізованих організацій системи ООН, у яких Україна отримує членство. Це, насамперед, Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Міжнародна Організація Праці (МОП) 1954 р. та Міжнародне Агентство з атомної енергії (МАГАТЕ) 1957 р., які вважалися сталінською ідеологічною надбудовою радше ідеологічним інструментом імперіалістичних держав, аніж інструментом міжнародної співпраці у різних сферах. Діяльність у міжнародних організаціях не була настільки безхмарною для українських дипломатів. Беручи участь у МОП, українські дипломати наполягали на ухваленні рішень щодо «покращення умов праці» працівників металургії, вугільної промисловості тощо, тоді як у СРСР на ці проблеми практично не зважали. Виступаючи за заборону розробки ядерних озброєнь, вважаючи це надбанням імперіалістичних держав, українська дипломатія не могла не знати про ядерну програму Кремля, зорієнтовану далеко не на мирний атом.

Розширенням своєї присутності на міжнародній арені Україна може завдячувати Міжпарламентському Союзу, до якого вона вступила 1955 р. Це було зумовлене необхідністю «встановлення безпосередніх зв'язків між парламентами, обміну парламентськими делегаціями, виступами парламентських делегацій однієї країни у парламентах інших країн...».

Водночас процес вступу до Міжпарламентського союзу ускладнила правова колізія. Оскільки УРСР була представлена у Верховній Раді СРСР, українським дипломатам доволі довго довелося розтлумачувати західним колегам юридичні тонкощі української суверенності у рамках СРСР. Внаслідок цього українську делегацію прийняли до союзу на 44-й сесії Міжпарламентського союзу у Гельсінкі.

Якщо 1950 р. Україна була членом 20-ти міжнародних організацій та їх органів й інституцій, то на 1958 р. цей перелік зріс ще на 16. За даними міністерства закордонних справ УРСР, протягом 1964—1962 рр. республіка уклала 50 угод, конвенцій і договорів, беручи безпосередню участь у 29-ти міжнародних інституціях. Як член ООН, республіка значну увагу зосереджувала на питанні недопущення нової світової війни. На XII сесії ГА ООН у жовтні 1967 р. Голова української делегації Л. Паламарчук заявив, що з метою послаблення міжнародної напруженості потрібно насамперед радикально вирішити проблеми роззброєння, повністю заборонити атомну і водневу зброю, припинити її виробництво, суттєво скоротити збройні сили і військові бюджети. З серпня 1960 р. Постійне представництво УРСР при ООН надіслало ноту на ім'я Генерального Секретаря ООН, в якій висловлювалась пропозиція про особисту участь глав урядів держав-членів ООН у розгляді проблем роззброєння на Генеральній Асамблеї. Та досягти взаємних домовленостей на той час ще було неможливо, і не в останню чергу через неконструктивну позицію Радянського Союзу. Незважаючи на це, делегація Української РСР і на наступних сесіях ГА ООН продовжувала підтримувати радянські пропозиції про загальне і повне роззброєння, виступала з власними ініціативами щодо низки питань. Так, на XV сесії ГА ООН у вересні 1960 р. український міністр^{*53}, чи не вперше за роки членства, виголосив промову українською мовою, під час обговорення «Декларації про надання незалежності колоніальним володінням та народам». Цю Декларацію ухвалила Генеральна Асамблея більшістю голосів. Єдиний пункт, що різнився від радянських пропозицій, який вдалося зберегти західним державам, і країнам, що їх підтримували, — це положення про дозвіл іноземним державам мати у країнах Азії й Африки, за згоди другої сторони, військові бази.

На цій самій сесії українська делегація виступила ініціатором ухвалення резолюції про засудження расової та національної ворожнечі. Україна стала одним із ініціаторів та підписантів Конвенції про територіальне море та прилеглу зону й Конвенції про відкрите море та про континентальний шельф (1958 р.), що не втратили актуальності для сучасної зовнішньої політики України. На XVI сесії ГА ООН Україна виступила з ініціативою боротьби за загальну писемність. У 1963 р., за активної участі української сторони, було схвалено Декларацію про ліквідацію всіх видів расової дискримінації тощо.

Активна зовнішньополітична діяльність України натрапляла й на певні перешкоди, пов'язані з міжблоковим протистоянням СРСР і США. В 1955 р. Конгрес США опублікував документи, які аргументували відсутність міжнародно-правових підстав для членства в ООН УРСР та Білорусі. У них стверджувалось, що ці республіки не є незалежними та суверенними державами, а набули членства внаслідок політичних торгів і домовленостей. Однак цей скандал, як і інші, не зміг підірвати авторитету української дипломатії. Зовнішньополітичні доволі вдало доповнювали зовнішньоекономічні відносини. Динамічно зростав товарообіг між країнами. Якщо 1957 р. підприємства республіки доставляли продукцію в 31 країну світу, то 1960 р. — у 41, а вже 1965 р. — у 81 країну. В 1965 р. підприємства республіки здійснювали доставлення машин, устаткування, приладів і матеріалів для 390 об'єктів, які споруджували в інших країнах за технічною допомогою СРСР. Питома вага України в зовнішньоторговельному обігу СРСР становила 23 %.

Важливим напрямом розвитку зовнішньополітичної активності стала так звана «народна дипломатія», що виявилася у конгресах миру, започаткованих у середині 50-х років радянськими керівниками. Тісні багатогранні зв'язки встановлювалися й між спорідненими областями і містами-побратимами України та зарубіжних країн. Їх ініціаторами були створені у 1957—1958 рр. радянсько-польські, радянсько-чехословацькі, радянсько-болгарські, радянсько-угорські, радянсько-румунські товариства дружби і співробітництва. На середину 1962 р. такі зв'язки мали 15 областей і міст України. Діяльність товариств на той час була під жорстким контролем партійної номенклатури, однак давала бодай якусь надію на представлення України у світі.

Література

1. <http://politics.ellib.org.ua/pages-8564.html>

ОВАДЧУК Андрій, студент 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

УКРАЇНСЬКО-ФРАНЦУЗЬКІ ВІДНОСИНИ

Перші українсько-французькі зв'язки датуються XI століттям, коли король Генріх I 19 травня 1051 року взяв шлюб із Анною, дочкою київського князя Ярослава Мудрого. Після смерті французького короля (1060 р.) Анна Київська була першою королевою Франції, яка стала регентом малолітнього сина Філіпа. Згодом вона стала контесою де Валюа-Крепі. Анна заснувала монастир і церков святого Вінцентія в

Санліссі (поблизу Парижа). Після занепаду Київської держави зв'язки з Заходом послабилися. 1240 року Русь-Україна зверталася до Заходу за допомогою від монгольського війська. Першу спеціальну працю про Україну й козаків «Description de l'Ukraine» (1650 р.) написав французький інженер і військовий картограф Гійом Левассер де Боплан який, працюючи на польській службі, перебував 1631-1647 рр. в Україні. У вересні 1645 року запорожці виступили в похід, їх було переправлено морем з Гданська (Польща) в Кале (Франція). Козаки відразу в 1645 році українські козаки взяли участь в облозі фортеці Дюнкерк під командуванням князя де Конде. За гетьмана Петра Дорошенка французький посол у Варшаві Бетюн їздив до Чигирин, щоб домовитися з гетьманом про козацький корпус, який мав воювати на французькому боці проти німецького цісаря. У 1670—1680 рр. французький посол у Константинополі де Нуантель був знайомий з гетьманом Юрієм Хмельницьким, а секретар Нуантеля Ф. Петі де ля Круа у творі «Memoires» (1684) описав останній період життя Юрія Хмельницького. Французька дипломатія цікавилася гетьманом Кирилом Розумовським за посередництвом свого агента Леклерка, що був лікарем гетьмана. Французькі представники в Петербурзі (Беранже і де Бассе) інформували Францію про скасування гетьманату (1764 р.) і про незадоволення населення. 1765 року Кирило Розумовський відвідав Францію і був прийнятий королівським двором.

Починаючи з 1847 року, з'являються у Франції згадки, а пізніше і студії про Тараса Григоровича Шевченка і Кирило-Мефодіївське братство: Дюрана, д'Аврїля, Леруа-Больє, Барона де Бея та ін.

У другій половині 19 ст. посилюються українсько-французькі культурні зв'язки: 1860р. у Франції жила Марко Вовчок (Марія Вілінська) і була у близьких стосунках із французькими письменниками Берном, Флобером, Жорж Санд, Меріме, з видавцем Гетзелем-Сталам, співавтором «Марусі» (1878 р.), яка здобула велику популярність у Франції і дістала нагороду Французької Академії. З 1877 року жила і студіювала у Парижі малярка М. Башкірцева, яка залишила близько 150 картин, тут вийшов її «Lettres» (1887 р.) і «Journal d'une Jeune Fille» (1902 р.).

За часів Першої світової війни, щоб не ослаблювати свого союзника — Росію, Франція оминала українське питання, а з 1916 року французький уряд заборонив поширення у Франції журналу «La revue ukrainienne», що виходив у Льозанні, як орган СВУ. До Лозанни також переїхав Союз народів, який початково базувався у Парижі і виступав за національне самовизначення України та інших східноєвропейських народів. 4 січня генерал Табуї був офіційно прийнятий головою Генерального Секретаріату В. Винниченком і Олександром Шульгиним, що було своєрідним визнанням УНР. Однак розпочаті мирові переговори в Бересті й війна із більшовиками перервали приязні франко-українські

взаємини. Франція zareагувала дуже гостро проти Берестейського миру і зацікавлена була у протинімецькому повстанні в Україні.

Намагаючись не допустити більшовиків до Чорного моря, наприкінці грудня 1918 р. Франція спільно із державами Антанти висадила десант на півдні України, окупуючи Одесу. На чолі французького десанту був генерал Боріюс, з січня 1919 р. генерал Д'Ансельм, з яким вів переговори уряд УНР (прем'єр С. Остапенко) у справі спільної акції проти більшовицької агресії, але безуспішно, бо французи не визнавали українську державу і вимагали включення української армії у загальний російський фронт. На початку квітня 1919 під тиском повстанців отамана М. Григорієва французький десант покинув Україну.

По закінченні другої світової війни представник УССР Д. Мануїльський брав участь у підписанні Паризьких мирових договорів 1947 з кол. союзниками Німеччини, там був визначений і сов.-рум. кордон щодо Буковини і Бессарабії. У Парижі є осідок Організації Об'єднаних Націй в питаннях освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), до якої 1954 увійшла УССР. Спроби франц. уряду в 1950-их рр. відкрити свої консуляти в УССР наразилися на відмову сов. Уряду

Початком укр. еміграції було поселення прихильників гетьмана І. Мазепи, що їх очолював Г. Орлик (1702 — 59), який як франц. ген. спровадив до Ф. відділ запор. козаків, що творили в франц. армії окрему чоту. Втративши зв'язок з Україною, вони пізніше асимілювалися. Деякий час у Ф. перебували укр. студенти і культ. діячі (Марко Вовчок, М. Драгоманов, Ф. Вовк, М. Грушевський та ін.). Друга — нечисленна українська іміграційна хвиля до Франції відбулася на поч. 20 ст. у зв'язку з революцією в Російській Імперії 1905. Вони заснували першу укр. організацію „Cercle des Oukrainiens a Paris“ (1908 — 14), яка нараховувала 1910 бл. 120 чл., переважно наддніпрянців. Вони мали свій хор, організували курси української мови, інформацію про Україну франц. мовою. Серед діячів цього гуртка були: Я. Федорчук, М. Паращук, В. Винниченко, С. Мазуренко, М. Рудницький, Є. Бачинський, С. Макаренко. На даний момент українсько- французькі відносини є одним із пріоритетних напрямів її зовнішньої політики. Підтвердженням цього є Паризька зустріч 3 жовтня 1991 року голови верховної ради України Леоніда Кравчука з президентом Французької республіки. Договір про взаємодопомогу та співробітництво між Україною та Францією підписаний у Парижі 16 червня 1992 року. Від цього часу проголошення української незалежності Франція підтримує з нашою державою інтенсивний рівень відносин у військовому та оборонному співробітництві. Метою співпраці є допомога Україні в наближенні до євроатлантичних структур. Також активно розвивається міждержавний економічний діалог між Францією та Україною, прикладом є підписання у

другій половині 2007 року контракту із французько-українським СП''НОВАРКА'' на проектування, будівництво та введення в експлуатацію нового, безпечного укриття на ЧАЕС.

ПАРХОМЕНКО Ірина, студентка 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ ЗА ЧАСІВ ІВАНА ВИГОВСЬКОГО

Під орудою гетьмана Виговський пройшов хорошу дипломатичну школу, виявивши при цьому блискучі здібності. Саме за його безпосередньою участю розроблялися документи, яким судилося відіграти вирішальну роль у історичній долі України. Про увагу до зовнішньополітичної позиції України й можливих її змін свідчить те, що на вибори Виговського гетьманом прибули послы від Швеції, Польщі, Австрії, Туреччини, Криму, Семигороду, Молдови й Волощини — головних дипломатичних партнерів України. Під час ради щодо виборів Виговського був остаточно оформлений союзний договір зі Швецією. Король Карл-Густав X зобов'язувався домогтися визнання Польщею незалежності України, приєднання до неї всіх західноукраїнських земель і посунання кордонів Української держави до Пруссії.

Виговський Іван Остапович (1663) — діяч українського козацтва. Походив зі старовинного українського шляхетського православного роду. По закінченні Києво-Могилянської колегії служив у державних установах. У роки Визвольної війни став одним із найближчих соратників Б. Хмельницького, генеральним писарем Війська Запорозького. Після смерті Б. Хмельницького обраний наказним гетьманом при Ю. Хмельницькому, а згодом добився гетьманської булави. На посаді гетьмана здійснював антимосковську політику, розгромив промосковське повстання козаків (1658), а під Конотопом — прислані російські війська (1659). Уклав у Гадячі угоду з Річчю Посполитою (1658), яка була ратифікована польським сеймом. Ця угода надто обмежувала права України, що зменшило підтримку Виговського серед козацтва.

Перехід булави до Виговського припав на дуже складні часи, коли міжнародне і внутрішнє становище України погіршувалося буквально на очах. Розпалася коаліція проти Речі Посполитої. Царський уряд перейшов у наступ проти суверенітету України, що видно вже з вимог, які повів до Чигирини царський посол по смерті Богдана Хмельницького. Царські воєводи розглядали Україну та Білорусію як провінцію російської держави. На внутрішню ситуацію в країні накладали свій відбиток тривала

війна, зростаюче посилення позицій української феодальної верхівки, що особливо гостро сприймалося селянством та рядовим козацтвом, посилення суперечностей між прихильниками різних зовнішньополітичних орієнтацій, між правобережними та лівобережними полками. Свого часу Богдан Хмельницький в умовах посилення становища феодалів та поступової ліквідації прав, здобутих українським народом у Визвольній війні, намагався затримати панське землеволодіння й захистити селян. Це давало йому змогу не допустити переростання соціальних суперечностей у відкриту соціальну боротьбу. Виговському ж забракло стратегічного мислення, його дії в цьому напрямку були значно слабшими. Це неухильно вело до росту соціальної напруги, дестабілізації, звуження соціальної бази його гетьманату і врешті стало однією з найголовніших причин його кінцевої поразки.

Трудящі маси України все частіше звертали свої погляди не до Чигирин, а до Запорозької Січі, яка традиційно вважалася оплотом демократії. Перемога Січі в тих умовах, як не парадоксально, оберталася поразкою українського народу, оскільки полегшувала дії чужим монархам. Чигирин став одним з найактивніших центрів європейської політики, де безперервно приймалися та відправлялися посольства з різних країн (Росія, Річ Посполита, Швеція, Австрійська імперія, Османська імперія, Кримське ханство, Молдавія, Валахія, Трансільванія, Бранденбург та ін.), звідки вирушали нові й нові українські посольства. Чи слід казати, яку роль відіграв тут Іван Виговський! Більше того, в останній рік життя гетьмана, коли він був тяжко хворий, саме Виговський перебрав на себе майже всі нитки державного управління. Про це виразно свідчить, наприклад, посол шведського короля Карла X Густава Г. Лільєнкрона, який вів переговори з Виговським 12 червня 1657 року. У своїй діяльності Виговський спирався на ціле гроно видатних українських дипломатів (С. Мужилівський, І. Груша, І. Ковалевський, Данило Оліверберг та ін.). В результаті активної дипломатичної діяльності була швидко створена коаліція України з Трансільванією, Швецією та Бранденбургом, причому досягнуто згоди партнерів по коаліції на входження до України всіх західноукраїнських земель навіть по Віслу, а також південної Білорусії.

Після того, як у жовтні 1657 р. в Корсуні Генеральна козацька рада визнала гетьманом І. Виговського, він розгорнув активну державну діяльність. Кредо своєї зовнішньої політики новообраний гетьман висловив під час переговорів зі Швецією: «Визнати і оголосити Запорозьке Військо з підвладними йому провінціями за вільний і нікому не підданий нарід». І. Виговський укладає союз зі Швецією, поновлює союзницькі відносини з Кримом, йде на порозуміння з Оттоманською Портою. У відносинах з Польщею та Росією гетьман намагається шляхом балансування між Варшавою та Москвою зберегти бодай автономію Української держави.

І. Виговський рішуче іде на зближення з Польщею. 16 вересня 1658 року він уклав з польським урядом Гадяцький договір. За його умовами, Україна, як формально незалежна держава під назвою Велике Князівство Руське, на рівних правах з Польщею та Литвою ставала третім членом федерації — Речі Посполитої. Територія князівства охоплювала Київське, Брацлавське та Чернігівське воєводства. Верховна влада належала гетьманові, який обирався довічно та затверджувався королем. Українська армія мала нараховувати 30 тис. козаків та 10 тис. найманого війська. Православні віруючі зрівнювалися в правах з католиками. Гадяцький договір передбачав відновлення адміністративно-територіального устрою, що існував до 1648 р.; повернення польським магнатам і шляхті маєтків в українських землях; відновлення повинностей українського селянства. Крім того, Українська держава позбавлялася права на міжнародні відносини.

Укладення Гадяцького договору прискорило хід подій. Невдовзі російський цар Олексій Михайлович видав грамоту до українського народу, у якій Виговського було названо зрадником та містився заклик до народу чинити непокору гетьманові. У листопаді 1658 р. російське військо на чолі з Г. Ромодановським перейшло кордон України. Вирішальна битва відбулася в червні 1659 р. під Конотопом. Вона тривала три дні й закінчилася цілковитою перемогою І. Виговського. Москву охопила паніка, царський двір збирався втікати до Ярославля. За таких обставин І. Виговський у жовтні 1659 р. зрікається булави та виїжджає до Польщі.

Література

1. <http://politics.ellib.org.ua/pages-8521.html>
2. <http://ukrmap.su/uk-uh8/312.html>
3. <https://studfiles.net/preview/5650972/page:24/>
4. <http://referat-ok.com.ua/istoriya-ukrajini/diplomatiya-ivana-vigovskogo-i-petra-doroshenka-v-borotbi-za-zberezheniya-sobornoji-ukrajinskoji-derzhavnosti>

РУДЕНКО Володимир, студент 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

УКРАЇНО-НІМЕЦЬКІ ВІДНОСИНИ

Україно-німецькі відносини — сукупність міжнародних двосторонніх відносин між Україною та Німеччиною, а також співпраці обох країн у міжнародних організаціях та інших міжнародних інституціях. Федеративна Республіка Німеччина представлена в Україні через Посольство в Києві (Україна), Генеральне консульство в Донецьку,

яке у січні 2015 р. відкрило тимчасовий офіс у Дніпрі. Інтереси Федеративної Республіки Німеччина також представляють: з березня 2000 р. Почесний консул у Львові, з липня 2008 р. - Почесний консул в Одесі, з вересня 2012 р. Почесний консул у Харкові.

Україна представлена в ФРН через посольство в Берліні (ФРН), генеральні консульства у Гамбурзі, Мюнхені та Франкфурті-на-Майні. Всередині Європейського Союзу Німеччина — це важливий і надійний партнер України. Федеративна Республіка Німеччина є як одним із найбільших інвесторів, так і одним з найважливіших торговельних партнерів України. Німецькі політичні фонди здійснюють інтенсивну проектну роботу в Україні з українськими партнерами. Зокрема через Німецький Фонд міжнародного правового співробітництва Німеччина надає сприяння численним проектам у сфері правового консультування.

У 1989 році Німеччина була першою західною державою, що відкрила своє генеральне консульство у Києві. Після проголошення незалежності України першим серед зарубіжних посадовців, які відвідали нашу державу, став тогочасний віце–канцлер, міністр закордонних справ ФРН Г.–Д.Геншер (жовтень 1991 р.). Німеччина однією з перших країн «Великої сімки» визнала незалежність України 26 грудня 1991 р. Вже 17 січня 1992 р. було встановлено дипломатичні відносини. Першим західним посольством в Україні також було посольство Німеччини.

Політичний діалог

Німецько–українські взаємини не розвивалися інтенсивно. Певний час Німеччина разом з іншими країнами Заходу розглядала вирішення європейських проблем, а також формування відносин з СНД, в тому числі й з Україною, виключно у контексті взаємин з Російською Федерацією. Наприкінці 1992 – на початку 1993 рр. урядові кола ФРН остаточно визначилися щодо помилковості орієнтації на Росію і необхідності розглядати відносини з Україною як самостійний і окремий напрямок німецької зовнішньої політики, оскільки без суверенної України неможливо зберегти той статус–кво, який склався в Європі після об’єднання Німеччини, розвалу ОВД, а потім – й СРСР.

Врахування об’єктивного стану перехідного періоду і нових геополітичних реалій спонукало урядові кола обох держав до формування політико–правових засад двосторонніх відносин. У цей період розпочалося підписання широкого кола міждержавних угод. Зусилля обох сторін увінчалися офіційним візитом до Києва канцлера Г.Коля на чолі представницької делегації у червні 1993 року.

У ході візиту канцлера було підписано Спільну Декларацію про основи відносин між Україною і Федеративною Республікою Німеччиною та Договір про розвиток широкомасштабного

співробітництва у сфері економіки, промисловості, науки і техніки . Вони створили політико–правову базу співробітництва обох країн.

У Спільній Декларації обидві сторони підкресливали, що вони впевнені у необхідності будівництва нової, об'єднаної на основі спільних цінностей Європи і перетворення її на континент миру, безпеки і співробітництва. Дві країни виступили з твердими намірами будувати взаємовідносини на обов'язковій міжнародно–правовій основі, керуючись при цьому принципами рівності, недискримінації та взаємної вигоди.

У Договорі про розвиток широкомасштабного співробітництва вказувалося, що договірні сторони сприятимуть торгівлі та співробітництву між підприємствами й організаціями обох держав шляхом належних заходів на основі національних законодавств і згідно з міжнародними зобов'язаннями. Сторони зобов'язалися надавати гарантії для експортних кредитів на максимально сприятливих умовах, дотримуючись засад національного і міжнародного права.

Оцінюючи ці два документи, необхідно зазначити, що й дотепер ці дві угоди продовжують залишатися найважливішими договірно–правовими засадами німецько–українського співробітництва.

У вересні 1996 року Г.Коль вдруге відвідав Україну. Під час цього візиту між двома країнами було підписано Угоду про співпрацю у справах осіб німецького походження, які проживають в Україні, а також низку інших двосторонніх документів щодо проектів співпраці в економічній галузі. Візит пройшов під знаком примирення та розбудови взаєморозуміння обох народів. Згідно з двосторонньою домовленістю було відкрито солдатський цвинтар під Києвом, де перепоховані останки німецьких громадян, які загинули в Україні під час Другої світової війни.

У лютому 1998 року Україну з першим державним візитом відвідав федеральний президент ФРН Р.Герцог. Візит федерального президента, який відіграє представницьку роль у політичній системі ФРН, мав важливе символічне значення. Він продемонстрував, що Україна входить до кола тих партнерів ФРН , з якими підтримуються стабільні зв'язки.

Німеччина найсуттєвішим чином підтримує співробітництво України з європейськими й атлантичними структурами. Вона брала активну участь у підготовці і підписанні Угоди про партнерство та співробітництво з ЄС 1994 року та Хартії про особливе партнерство із НАТО 1997 року. З травня 1998 р. відбуваються регулярні українсько–німецькі міжурядові консультації, які стали форумом для обміну думками з питань двосторонніх відносин і вирішення найважливіших проблем двостороннього співробітництва.

Головування Німеччини у першому півріччі 1999 року в ЄС, ЗЄС та «Великій сімці» створило нові можливості для поглиблення співробітництва, особливо з урахуванням динаміки європейських інтеграційних процесів. На початку липня 1999 року у Києві пройшли

другі українсько–німецькі міжурядові консультації на найвищому рівні під головуванням Президента України Л.Кучми та Федерального канцлера Німеччини Г.Шрьодера. Хоча цей візит й не приніс підписання нових суттєвих угод між обома країнами і виявив розбіжності у поглядах обох урядів на проблему закриття Чорнобильської АЕС, він засвідчив єдність підходів обох сторін до проблеми співробітництва і безпеки в Європі та прагнення до подальшої розбудови відносин.

На сучасному етапі розвитку україно-німецьких відносин відбувається інтенсивна участь Німеччини в україно-російських відносинах. Зокрема, Німеччина представляє інтереси України в ЄС та НАТО. Загалом між Україною та Німеччиною склалися досить дружні зв'язки як у дипломатичному напрямку, так і у інших, зокрема економічному, культурному. Лідери обох країн намагаються зробити усе можливе для покращення зв'язків та покращення становища в Україні на міжнародній та внутрішній аренах.

САКІР Ібрагім, студент 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

УКРАЇНСЬКО- АРАБСЬКІ ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНА ТА ЛІВАН

Зв'язки між двома народами історично розвивалися з часів паломництва українців на Святу землю, а також їхньої діяльності у складі установ Царської Росії в Лівані. Особливо слід відзначити видатного науковця українського походження (народився в м.Новоград-Волинську), одного із засновників Академії наук України, сходознавця, славіста, історика літератури, письменника, публіциста й перекладача Агатангела Юхимовича Кримського, який у 1896-1898 роках був відряджений Московським Лазаревським інститутом східних мов до Лівану. А.Ю.Кримський жив у ліванській сім'ї, працював у бейрутських рукописних сховищах та бібліотеках і зібрав багатий матеріал про звичаї, традиції і побут ліванців, особливості арабської мови у цьому регіоні. Вчений написав бейрутський цикл віршів „Пальмове гілля”, йому належать цікаві роботи про лінгвістичні відповідності в арабській та українській мовах. Значна частина його оригінальних листів з Лівану зберігається у Центральній науковій бібліотеці Академії наук України. В радянський період, особливо у 70-80-і роки 20-го століття, двосторонні зв'язки розвивалися завдяки навчанню сотень ліванців в українських

вузах. Якісно новий етап у двосторонніх відносинах розпочався з набуттям Україною незалежності.

30 грудня 1991 року Ліван однією з перших арабських країн визнав Україну незалежною державою і висловив готовність встановити з нею дипломатичні відносини. Дипломатичні відносини між двома державами були встановлені 14 грудня 1992 року шляхом обміну нотами.

Посольство України в Бейруті було відкрито у серпні 1995 року, у лютому 2006 року в Києві започаткувало свою діяльність Посольство Лівану.

Відносини між Україною та Ліваном на рівні парламентів, урядів та Міністерств закордонних справ почали активно розвиватися з середини 90-х років 20-го століття.

Двосторонні відносини отримали новий імпульс завдяки офіційним візитам Президента України Л.Кучми до Лівану у 2002 році та Президента Лівану Е.Лахуда в Україну у 2003 році.

Крім того, у грудні 2001 року в Україні з візитом перебував Міністр національної оборони Лівану Х.Храуї. Головною метою візиту було налагодження двостороннього співробітництва у військово-технічній сфері. У жовтні 2002 року в Лівані перебував Міністр освіти і науки України В.Кремень, який мав зустрічі з Президентом, Головою Кабінету міністрів та Міністром освіти Ліванської Республіки. В ході візиту була парафрована угода про співробітництво в галузі науки і технологій.

9-14 вересня 2003 року з візитом в Україну перебувала делегація Вищої ради юстиції Лівану, члени делегації обговорили з українськими колегами питання щодо перспектив поглиблення двостороннього співробітництва в правовій сфері.

14-17 червня 2004 року Міністр виховання та вищої освіти Лівану відвідав Україну з офіційним візитом, в ході якого було обговорено низку актуальних питань двостороннього співробітництва в освітянській сфері.

17-18 жовтня 2010 року відбувся офіційний візит до Бейрута Міністра закордонних справ України К. Грищенка, який став головною подією у розвитку двосторонніх відносин за останні роки.

25-29 жовтня 2010 року у Бейруті перебувала делегація на чолі з Заступником міністра юстиції України В.Лутковською, яка в ході переговорів з ліванською стороною остаточно узгодила та парафувала тексти Угоди між Україною та Ліванською Республікою про правову допомогу у цивільних і кримінальних справах та Угоди між Україною і Ліванською Республікою про екстрадицію.

25-27 жовтня 2010 року на запрошення президента Американського університету науки і технологій (м.Бейрут) Ліван відвідав ректор Національного університету «Львівська політехніка» (м.Львів) професор Ю.Бобало. У ході перебування було підписано Угоду про співпрацю між двома університетами й домовлено про обмін студентами, науковцями та спортивними колективами.

29-30 листопада 2010 року в Києві відбулося перше спільне засідання Міжурядової українсько-ліванської комісії з торговельно-економічного співробітництва.

8-12 травня 2011 року метою налагодження двостороннього регіонального співробітництва в Лівані перебувала делегація Львівської торгово-промислової палати на чолі з її президентом Д.Афтанасом. Під час візиту були підписані Угоди про співробітництво між Львівською ТПП та їхніми партнерами з м. Бейруту та Нагірного Лівану, а також м. Захле та долини Бекаа.

17-21 червня 2011 року в Україні перебували власники четвертого за розміром ліванського банку «Fransabank» (розмір активів у 2010 році склав 13млрд.дол.США) брати Аднан і Адель Кассари. Метою їхньої поїздки було ознайомлення з інвестиційними можливостями ключових сфер економіки та банківською галуззю України.

24-25 листопада 2011 року в Бейруті відбулося друге спільне засідання Міжурядової українсько-ліванської комісії з торговельно-економічного співробітництва.

7-8 грудня 2011 року Ліван з офіційним візитом відвідав Прем'єр-міністр України М.Азаров. Це був перший візит Глави Уряду України до Бейрута в історії двосторонніх відносин, головним результатом якого стала активізація політичного діалогу між керівництвом двох країн та надання імпульсу торговельно-економічному співробітництву.

29 листопада 2014 р. Міністр закордонних справ України П.А.Клімкін зустрівся з Міністром закордонних справ та емігрантів Лівану Дж.Бассілем в рамках 15-ї конференції Організації міжнародної франкофонії в Дакарі (Сенегал).

Література

1. <http://lebanon.mfa.gov.ua>

СІТКО Анжеліка, студентка 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

ДИПЛОМАТІЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Часи князювання Ярослава Мудрого у Києві позначилися значним посиленням держави, зміцненням нових кордонів Київської Русі, інтенсивним будівництвом і прикрашанням міст, піднесенням ремесел і сільського господарства, міських та сільських промислів, внутрішньої та зовнішньої торгівлі. Ці успіхи сприяли зростанню авторитету Київської держави у середньовічному світі. А це, в свою чергу, поклато династичні зв'язки дому Ярослава з панівними династіями Європи. Ярослав проводив

глибоку зовнішню політику, укріплюючи позиції Русі перед лицем Європейських держав. Саме при ньому вона досягла найбільшої могутності, перетворившись на впливову силу як на Заході, так і на Сході.

Досить переконливо доводять це династичні зв'язки, які були встановлені Ярославом з багатьма європейськими дворами. Династичні браки у той час були невід'ємною частиною дипломатії, в них кожна із сторін шукала політичну вигоду. Престиж династичних зв'язків опинявся в прямій залежності від могутності держави. Сам Ярослав узяв в дружини Інгігерду – дочку шведського короля Олафа. Сини Ярослава були одружені: Ізяслав – на дочці польського князя Мешко II, Святослав – на дочці німецького графа Леопольда фон Штаде, Всеволод – на дочці візантійського імператора Костянтина Мономаха. Дочки ж Ярослава стали королевами Угорщини (Анастасія), Франції (Ганна), Норвегії і Данії (Єлизавета). Всі ці браки можуть говорити лише про одне – Київська держава розширювала свої зовнішньополітичні зв'язки і збільшує свій вплив в Європі. Сестру самого Ярослава Добронігу було видано заміж за польського короля Казіміра, що забезпечило Русі спокій на західному кордоні. Один із синів Ярослава Святослав одружився із сестрою трірського єпископа Бурхарда, інший, Ізяслав, – з родичкою Германського імператора Гертрудою. Ярослав проводив гідну великої держави зовнішню політику, вступивши у рівноправні стосунки з головними європейськими державами світу: Німеччиною та Візантією. Особливо пошавилися дипломатичні взаємини між Київською Руссю та Германською імперією. В 1030 – 1031, 1040 та 1043 рр. держави обмінялися посольствами.

Зокрема, відбувається подальше зближення Русі з Німеччиною. 30 листопада 1040 р. в Альштедті побувало російське посольство з дарами. Там були врегульовані всі спірні питання, що стосуються торгівлі і російсько-німецько-польських стосунків. Якщо говорити про ці три держави, то можна сказати, що їх взаємини сильно перепліталися. Ще в початку XI ст. Польща вела війну з Руссю, а Ярослав організовував походи в польські землі, правда, невдалі. У 1018 р. він програв битву на Бузі, відкривши польському князеві Болеславу I, що воював разом з братом Ярослава Святополком, дорогу на Київ, а в поході в 1022 році на Бересте успіху не добився. Проте в кінці 30-х років Польщі довелося зіткнутися з народним рухом, в результаті якого держава розпалася. Але незабаром воно знаходить допомогу Русі, а новий правитель Польщі Казимир Пяст укладає в 1042 році мирний договір, по якому Червенська земля (захоплена раніше) і Бересте відходили до Русі, Польща відмовлялася від Ятвяги і повертала полонених, узятих за час війни. Союз з Руссю істотно полегшив Казимиру боротьбу за воз'єднання Помор'я і повернення Сілезії, оскільки можна було не побоюватися за напад русів з тилу.

Укладення нових союзів з Німеччиною, Польщею, Угорщиною, Чехією був викликаний розривом військово-політичних, торговельних і церковних зв'язків з Візантією. Причини конфлікту не цілком ясні, але, імовірно, ними була зміна політичного курсу Костянтина IX, що викликала ніяковість прав російського купецтва, розформування «російського корпусу» і вбивство посла. Ярослав зібрав велике військо, на чолі якого поставив свого сина Володимира і воєводу Вишату. У 1043 р. російські раті рушили на Константинополь. Коли російський флот підійшов до столиці, російські послы запропонували Візантії укласти світ, запитавши за нього величезну суму, але не отримали відповіді. Потім відбулася морська битва двох флотів, в результаті якої російські судна знов, як і в 941, були знищені «грецьким вогнем» і частково розвіяні бурею. Володимир із залишками флоту повернувся додому, а воєвода Вишата був викинутий на берег разом з 6-тисячним загоном. Біля Варни він був оточений візантійським військом і узятий в полон. Але Візантії було важко ворогувати з Руссю, що зміцнила свої позиції в Європі і зв'язку, що зав'язав, з Німеччиною і Францією. Ось чому Візантія була вимушена шукати угоди, переймаючи на себе відшкодування збитку російським купцям. Укладений в 1046 році договір був скріплений браком Всеволода Ярославича на дочці імператора. Від цього шлюбу народився славетний державний діяч і полководець, мислитель і письменник Володимир Мономах. Договором передбачалося видача полонених і продовження служби російського корпусу.

Окрім вирішення питань співпраці з європейськими країнами, Ярослав Мудрий проводив і активну східну політику. Продовжується розширення Російської держави, заселення в степові зони. Головна оборонна лінія переноситься далі на південь – на річку Рось. Але найзнаменнішою подією стає розгром Ярославом печенізької орди під Києвом в 1036 році. Розбиті дружинами Ярослава, такі, що тіснять іншими кочівниками, печеніги відкочували на Балкани і перестали бути загрозою для Київських земель.

За час свого правління, Ярослав зумів забезпечити зміцнення на Європейській політичній арені статусу Русі як великої держави. Укладаючи нові союзи і розвиваючи міждержавні відносини, Ярослав постійно балансував, не допускаючи посилення якої-небудь країни, але при нагоді прагнути підвищити авторитет Російської держави.

Отже, таким чином, вклад Ярослава Мудрого у зовнішню політику та розвиток дипломатії Київської держави неоцінний. В області зовнішньої політики Ярослав, як і його батько, більше сподівався на дипломатію, чим на зброю. Він зумів забезпечити для Київської Русі визнання і високий авторитет на міжнародній арені. Відомо, що положення тієї або іншої країни в епоху середньовіччя нерідко визначалося династичними зв'язками. Чим могутніше була держава і ніж більший авторитет мав його

глава, тим більше було що бажають серед іноземних правителів поріднитися з ним. Королі майже всіх західних держав вважали зарахувати зв'язати себе родинними зв'язками з Ярославом Володимировичем.

Усі розглянуті нами факти ще раз засвідчують високий міжнародний авторитет Київської Русі як передової й могутньої держави, що утвердилася на очах Європи впродовж життя двох поколінь. Велич діянь Ярослава, який підніс Давньоруську державу до рівня тогочасного цивілізованого світу, дала можливість майбутнім поколінням відчувати себе невіддільною частиною загальноєвропейського історичного процесу.

Література

1. <http://skaz.com.ua/literatura/6638/index.html>
2. <http://osvita.ua/vnz/reports/history/32787/>
3. <https://www.kazedu.kz/referat/172130>

ХОЛОД Аліна, студентка 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

«ПОНЯТТЯ ДИПЛОМАТІЯ ТА ДИПЛОМАТИЧНІ СЛУЖБИ»

Поняття «дипломатія» походить із Стародавнього Риму, де «дипломатами» спо-чатку називали осіб, які мали диплом — рекомендаційну, або вірчу, грамоту, що видавалася сенатом офіційним послан-никам, яких направляли у провінції імперії чи за кордон. Класичне визначення дипломатії міститься в Оксфорд-ському словнику англійської мови: «Дипломатія — це здійснення міжнародних відносин шляхом переговорів; сукупність засобів, що їх використовують послы й посланники з метою забезпечення переговорного процесу; праця або мистецтво дипломата». Англійський дипломат Е. Сатоу уточнює: дипломатія — це «застосування розуму і такту з метою розвитку офіційних відносин між урядами незалежних держав». Таким чином, дипломатія безпосередньо належить до сфери зовнішньої політики і по своїй суті є одним із головних і найбільш ефективних засобів її здійснення.

Дипломатія — це діяльність щодо ведення переговорів, підписання між-народних угод, вивчення основних тенденцій та перспектив розвитку як регіональних, так і глобальних міжнародних відносин. Отже, критеріальними ознаками дипломатії є: належність до сфери міжнародних відносин, сфери зовнішньої політики держави; застосування переговорів як основного інструмента облаштування мирними засобами міждержавних стосунків; наявність інституту державних службовців-дипломатів, які

безпосередньо ведуть переговори і виконують всі інші функції, передбачені статутом дипломатичної служби кожної держави.

Щодо третьої складової — кадрового забезпечення дипломатії — надзвичайно влучними є слова відомого французького фахівця в цій галузі Жюля Камбона, який стверджував: «Я не знаю діяльності більш різноманітної, ніж професія дипломата. В усякому разі немає такої професії, де було б так мало твердих правил і так багато того, що засновано на традиції; де для успіху потрібна була б надзвичайна напо-легливість, і де б сам успіх такою мірою залежав від випадку; де б потрібна була сувора дисциплінованість, і де особа повинна була б мати твердий характер та незалежність у міркуваннях». Можна згадати вислів відомого французького дипломата Альберта Муссе, який у 1926 р. писав: «Здібним є той дипломат, хто з цікавістю слухає малозначні речі й виглядає байдужим, коли йдеться про речі для нього важливі». Все це правильно. Але перетягувати ковдру на себе жодна дипломатія світу сьогодні до-зволити собі просто не може. Людство як ніколи щільно сидить в одному човні. І класична перемога, на зразок XIII—XIX — початку XX ст., однієї країни над іншою може стати початком кінця благополуччя не тільки її власного, а й загальнолюдського. Адже не зможуть вважати себе щасливими економічно благополучні Західна Європа та Північна Америка, коли Південь планети залишатиметься зоною голоду, неписьменності, зростаючого тероризму, СНІДу, наркотиків.

Дипломатична служба України - це професійна діяльність громадян України, спрямована на практичну реалізацію зовнішньої політики України, захист національних інтересів України у сфері міжнародних відносин, а також прав та інтересів громадян і юридичних осіб України за кордоном. Своєю чергою, дипломатичний працівник – державний службовець, який виконує дипломатичні або консульські функції в Україні чи за кордоном та має відповідний дипломатичний ранг. При цьому дипломатична служба має свою галузеву специфіку. Вона пов'язана з ротацією дипломатичних кадрів, їх періодичним переміщенням у рамках системи Міністерства закордонних справ, переведенням на роботу з центрального апарату в закордонні представництва і назад. Дипломатична служба як явище є особливою формою професійної діяльності, націленою на захист інтересів, забезпечення безпеки суспільства та держави на міжнародній арені; дотримання та захист законних прав і свобод громадян за кордоном...

Відносини, що виникають у зв'язку з проходженням дипломатичної служби, регулюються: Конституцією України, Законом України «Про дипломатичну службу», Законом України «Про державну службу», Кодексом законів про працю України, Консульським статутом України та іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до них, а

також чинними міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Система органів дипломатичної служби: Міністерство закордонних справ України (центральный орган виконавчої влади, який забезпечує проведення зовнішньої політики держави і координацію діяльності у сфері зовнішніх зносин України); представництва Міністерства закордонних справ України на території України; закордонні дипломатичні установи України (дипломатичні представництва та консульські установи України за кордоном, основними завданнями яких є представництво України в державі перебування та підтримання офіційних міждержавних відносин).

Отже, роль дипломатії, а відтак й дипломата, з огляду на об'єктивні обставини, в наш час незмірно зростає. Саме він — Дипломат — у складних умовах сьогодення покликаний знаходити ефективні формули компромісу, розблоковувати конфлікти, попереджати негативний розвиток подій, давати урядам і президентам бездоганно зважені пропозиції та слушні поради. Це надзвичайно цікава і відповідальна професія.

Література

1. http://www.lac.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/MEV/Shayjda/Kaf_MEV_DKS_Lecture_1.pdf
2. <http://kimo.univ.kiev.ua/DKS/05>
3. <http://studies.in.ua/diplomat/1296-diplomaticzna-sluzhba.html>
4. <http://karazinbook.univer.kharkov.ua/sites/default/files/stanchev>

ХУДЕНКО Іван, студент 1 курсу
Гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

ДИПЛОМАТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІВАНА МАЗЕПИ

Доцільно сказати, що постать І. Мазепи (1687 – 1708 рр.) складна і неоднозначна. У ній дивовижно органічно поєднуються захисник української державності і кар'єрист, тонкий дипломат і улесливий царедворець, щедрий меценат і прихильник жорстокого ставлення до народних мас. Своє гетьманство (липень 1687 р.) І. Мазепа починав як політик чіткої промосковської орієнтації. Про це свідчать підписані ним «Коломацькі статті», які регламентували українсько-російські відносини. У цьому документі, окрім закріплення «прав і вільностей народу малоросійського», була низка пунктів, які значно розширювали російську присутність в Україні та обмежували козацьку автономію: гетьман не мав права без царського указу зміщувати з посад козацьку старшину; у Батурині при гетьманові мав знаходитися московський стрілецький полк; заборонялися зносини з іноземними державами;

козацька верхівка мала сприяти українсько-російським шлюбам.

У 1689 р. на російський трон сів Петро I. Використовуючи свій природний розум, дипломатичний хист, знання людей та придворних церемоній, І. Мазепа завоював прихильність російського царя. Пізніше Петро I зауважив у розмові з Мазепою: «Коли б у мене всі слуги були схожі на тебе, я був би найщасливішою людиною на землі».

Слід підкреслити, що гетьманська булава та підтримка царя відкрили шлях до швидкого збагачення. Заволодівши 20 тис. маєтків, І. Мазепа став одним з найбагатших феодалів Європи. Як високоосвічена людина, яка дбала про майбутнє, він значну частину коштів віддав на розвиток культури та релігії. Головною метою гетьмана було об'єднання у рамках однієї держави всіх українських земель та створення станової держави західноєвропейського зразка. Для реалізації своїх планів Мазепа намагався створити для себе надійну опору – тобто сформувати аристократичну верхівку суспільства з козацької старшини. Для цього він роздавав старшині землі та залежних селян.

У 1701 р. гетьман видав указ про дводенну панщину для селян Ніжинського полку. Така соціальна політика породжувала соціальну напругу, негативно впливала на імідж гетьмана. Народ називав Мазепу «вітчимом» України. Незадоволення народних мас виливалося в масових повстаннях, які Мазепа з допомогою царських військ жорстоко придушував. Важливо сказати, що ситуацію в українських землях ускладнювала перманентна бойова готовність, що диктувалася політичними проектами російського царя. Лише за перші 12 років свого гетьманування Мазепа відбув 11 літніх і 12 зимових походів. За цими цифрами стоять матеріальні та людські втрати, різкі збільшення податків, які лягали важким тягарем на плечі українського народу. У 1700 р. почалася Північна війна. Трагічною була ситуація для України, треба було приймати радикальні дії. У 1705 р. Мазепа почав таємні переговори з союзником Карла XII польським королем С. Лещинським, а навесні 1709 р. уклав угоду зі Швецією, яка передбачала відновлення державної незалежності України. Історичні факти переконливо свідчать, що Мазепа не зраджував союзові з Росією, а сам неодноразово був зраджений російською стороною. Не зраджував він і українській державності, бо відповідно до його угоди зі Швецією, Україна мала стати великим князівством під номінальним протекторатом шведського короля.

І хоча на дії Мазепа, крім зовнішніх обставин, певний відбиток наклали особисте честолюбство, прагнення до влади, піклування про власні матеріальні інтереси, об'єктивно значна частина його вчинків мала прогресивний характер, оскільки була спрямована на пошуки оптимальної формули збереження української автономії в умовах кризової ситуації. Отже, після укладення між Росією та Річчю Посполитою «Вічного миру» центр політичного та культурного життя українських земель

зосереджується на Лівобережжі, яке українці називали Гетьманщиною. Тривалий час тут зберігалися певні елементи державності, створеної в ході Української національної революції 1648-1676 рр.

Початок XVIII ст. став переломним у житті Гетьманщини. Спроба гетьмана І. Мазепи зберегти козацьку автономію завдяки союзу зі шведським королем Карлом XII зазнала поразки. За цих обставин форсований наступ російського царату на права України став своєрідною прикметою часу. 21 вересня 1709 року в Бендерах упокоївся Іван Мазепа. Поховано гетьмана спочатку біля Бендер, а пізніше перенесено його останки до монастиря в Галиці. З ним зійшов з світу один з найвидатніших діячів України, людина виняткових адміністративних та дипломатичних здібностей. Він прагнув створити з України незалежну державу західноєвропейсько типу, з абсолютною владою правителя - гетьмана чи князя. Україну хотів він піднести на високій рівень культури. Для України це була колосальна катастрофа. Визвольні плани її зруйновані. Але ім'я Мазепи залишилося для дальших поколінь символом боротьби за незалежність України.